



Wymagania na oceny z przedmiotu historia dla uczniów liceum ogólnokształcącego i technikum „Historia. Ślady czasu. 1815-1939”¹

Klasa 3

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2022 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Temat lekcji	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	<u>Ocena dopuszczająca</u>	<u>Ocena dostateczna</u>	<u>Ocena dobra</u>	<u>Ocena bardzo dobra</u>	<u>Ocena celująca</u>
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
I. Europa i świat po kongresie wiedeńskim					
Kongres wiedeński	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1814–1815• postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra I Romanowa, Charles’a de Talleyranda• państwa uczestniczące w kongresie• założycieli Świętego Przymierza	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postacie: Fryderyka Wilhelma III Hohenzollerna, Franciszka I Habsburga• zasady ładu wiedeńskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: koncert mocarstw/ kwintet mocarstw, polityka	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postacie: Roberta Stewarta, Ludwika XVIII Burbona Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: Związek Niemiecki• dlaczego na kongresie nie reaktywowano Rzeszy Niemieckiej i nie podjęto decyzji	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• dlaczego Wielka Brytania zabiegała o tzw. strategiczne terytoria na mapie świata Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego dyplomacji Wielkiej Brytanii zależało na realizacji idei	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcie ekumenizm Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie dwie nieformalne koalicje zawiązały się jeszcze przed rozpoczęciem obrad kongresu wiedeńskiego• wyjaśnić, dlaczego separatyzm

¹ „Historia 3. Ślady czasu. Podręcznik dla liceum i technikum. Zakresy podstawowy i rozszerzony. 1815-1939”, A. Chwalba, Ł. Kępski, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, Gdańsk 2024.



	<ul style="list-style-type: none">• zmiany terytorialne, które się dokonały w wyniku				
Cywilizacja przemysłowa w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1769, 1825• postaci: Jamesa Watta, George'a Stephensona, Samuela Morse'a• państwa, w których najwcześniej dokonała się rewolucja przemysłowa• wynalazki, które przyspieszyły proces produkcji• skutki rewolucji przemysłowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: rewolucja przemysłowa, cywilizacja przemysłowa, wolny rynek, fabryka, parowóz, telegraf, urbanizacja, burżuazja, proletariat, inteligencja• wpływ rewolucji przemysłowej na gospodarkę• dlaczego rewolucja przemysłowa najwcześniej dokonała się w Wielkiej Brytanii• wpływ rewolucji przemysłowej na społeczeństwo	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1807, 1837• postać: Roberta Fultona• gałęzie przemysłu, które się rozwinęły w wyniku industrializacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: rewolucja agrarna, płodozmian, parowiec, drobnomieszczaństwo• na czym polegała rewolucja agrarna• wpływ płodozmianu na zwiększenie uprawianego arealu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie najważniejsze centra przemysłowe pierwszej połowy XIX w.• wskazać na mapie obszary, na których rewolucja przemysłowa dokonała się najpóźniej i na mniejszą skalę• wyjaśnić, w jaki sposób wynalazki pierwszej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1785• postać: Edmunda Cartwrighta• państwa, w których w pierwszej połowie XIX w. nastąpił największy przyrost ludności mieszkającej w miastach <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: mechaniczne krosno, omnibus, kultura miejska, margines społeczny, wolne zawody, dlaczego okres przełomu XVIII i XIX w. oraz pierwszej połowy XIX w. nazywamy wiekiem pary• przyczyny i następstwa zmian w organizacji procesu produkcji oraz handlu i obrocie pieniędzmi <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• trasę pierwszego rejsu statkiem parowym• trasę pierwszej towarowej linii kolejowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: społeczeństwo ery industrialnej• wpływ zmian w gospodarce na życie codzienne ludności <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego rewolucja przemysłowa przyczyniła się do migracji ludności	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• ocenić konsekwencje rozwoju przemysłu dla środowiska przyrodniczego• scharakteryzować narastanie dysproporcji między strefami rozwoju i zaoferowania w pierwszej połowie XIX w.• wskazać pozytywne i negatywne konsekwencje rewolucji przemysłowej dla społeczeństwa i środowiska naturalnego



	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, który z wynalazków miał największe znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego w pierwszej połowie XIX w.	połowy XIX w. przyczyniły się do rozwoju komunikacji i transportu	<ul style="list-style-type: none">wyjaśnić wpływ rewolucji przemysłowej na krajobraz kulturowyscharakteryzować zmiany struktury społecznej związane z rewolucją przemysłową		
Nurty ideowe i kultura w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">datę: 1848postacie: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Ludwiga van Beethovena, Fryderyka Chopina, Giuseppe Verdiego, Eugène'a Delacroix, Francisca Goi, George'a Byrona, Johanna Wolfganga Goethego, Adama Mickiewicza, Wiktora Hugo, Hansa Christiana Andersena oraz ich najważniejsze dokonanianowe idee społeczno-polityczne, które narodziły się w pierwszej połowie XIX w.nowe prądy kulturowe pod koniec XVIII i w pierwszej połowie XIX w. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, anarchizm, Manifest	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">postacie: Edmunda Burke'a, Alexisa de Tocqueville'a, Johna Stuarta Milla, Pierre'a Josepha Proudhona, Claude'a Henriego Saint-Simona, Charles'a Fouriera, Roberta Owena, Louisa Auguste'a Blanqui, Jacques'a-Louisa Davida, Friedricha Schillera, Caspara Davida Friedricha oraz ich najważniejsze dokonaniacechy sztuki klasycystycznej i romantycznej Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: falanstery, feminizm, nacjonalizacja, rewolucja socjalna, neoklasycyzmprzyczyny narodzin socjalizmu	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">datę: 1818postacie: Bertela Thorvaldsena, Jeana-Auguste'a-Dominique'a Ingres'a, Antonia Canovy, Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego, Gioacchina Rossiniego, Niccola Paganiniego oraz ich najważniejsze dokonania Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: familister, furieryści, sztuka użytkowaprzyczyny narodzin ideologii liberalnej i konserwatywnejdlaczego anarchiści domagali się likwidacji państwa	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">postacie: Ferenca Liszta, Roberta Schumanna, Johannesa Brahmsa, Aleksandra Puszkina, Sándora Petőfi'ego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: styl biedermeier, marszanddlaczego nastąpił odwrót od klasycyzmu i coraz większą popularnością cieszył się romantyzmprzyczyny popularności stylu biedermeier Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">omówić przemiany w kulturze	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dlaczego Pierre'a Josepha Proudhona uważa się za prekursora feminizmuwyjaśnić, dlaczego teorie głoszone przez furierystów nie zyskały szerszego poparcia społecznego



	<p>Komunistyczny, komunizm, klasycyzm, romantyzm</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• podać przykłady dzieł sztuki klasycystycznej i romantycznej	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić główne założenia konserwatyzmu i liberalizmu• scharakteryzować idee odwołujące się do kwestii robotniczych• scharakteryzować sztukę klasycystyczną• wymienić główne cechy sztuki romantycznej	<ul style="list-style-type: none">• różnicę między socjalizmem i komunizmem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać poglądy socjalistów, komunistów i anarchistów• rozpoznać dzieła malarstwa, rzeźby, architektury klasycystycznej• rozpoznać cechy romantyzmu w sztuce, architekturze, muzyce i literaturze	<p>europejskiej pierwszej połowy XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny rozwoju mecenatu mieszczańskiego	
<p>Kontestacja ładu wiedeńskiego</p> <p>Temat z zakresu rozszerzonego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1825, 1830• postacie: Karola X, Ludwika Filipa I, Mikołaja I• państwa, w których podważano ład wiedeński• przyczyny kontestacji ładu wiedeńskiego• grupy społeczne negujące ład wiedeński <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: rewolucja lipcowa, cenzus majątkowy,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1817, 1834• postacie: Leopolda I, Giuseppe Mazziniego• okoliczności powstania flagi Niemiec <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: karbonariusze, związek burszowski, Młoda Europa, Młoda Polska• znaczenie wiecu na Górze Wartburskiej dla zjednoczenia Niemiec	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Wilhelma I <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: risorgimento, linia orleańska• dlaczego, początkowo, XIX-wieczny włoski ruch narodowy miał zwolenników tylko wśród elit• dlaczego Austria sprzeciwiała się zjednoczeniu Włoch	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• cele polityczne katolickich Irlandczyków <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić sens stwierdzenia Klemensa von Metternicha „Kiedy Paryż kichnie, Europa dostaje kataru”	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• symbolikę, którą posługiwali się karbonariusze <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić symboliczne treści obrazu Wolność wiodąca lud (28 lipca 1830 r.) Eugène’a Delacroix• wyjaśnić, dlaczego konstytucja belgijska stała się wzorcem dla nowo



	<p><i>dekabryści, kalendarz juliański, katorga</i></p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego Karol X abdykował• dlaczego powstańców, którzy wystąpili przeciw carowi w 1825 r. nazwano dekabrystami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji• wyjaśnić przyczyny walki Belgów o niepodległość• scharakteryzować przyczyny wystąpienia i klęski dekabrystów	<ul style="list-style-type: none">• dlaczego policja z łatwością inwigilowała środowisko związku burszowskiego• dlaczego Wielka Brytania szybko uznała nowy porządek polityczny we Francji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego karbonariusze należeli do kontestatorów ładu wiedeńskiego• wyjaśnić cele i sposób działania Młodej Europy	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego w 1830 r. Święte Przymierze poniosło pierwszą poważną porażkę		<p><i>powstających aktów prawnych w Europie i na świecie</i></p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego Szwajcaria była głównym ośrodkiem europejskich rewolucjonistów
Wiosna Ludów 1848–1849	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1848• postacie: Ludwika Filipa I, Karola Ludwika Napoleona Bonaparte – Napoleona III, Lajosa Kossutha, Józefa Bema <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: II Republika Francuska, prezydent, zamach stanu, II Cesarstwo Francuskie, Korona św. Stefana• dlaczego krytykowano Ludwika Filipa I	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: II 1848, III 1848, V 1848, 1848–1849• postacie: Henryka Dembińskiego, Fryderyka Wilhelma IV, Ferdynanda I, Franciszka Józefa I, Klemensa von Metternicha <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: monarchia lipcowa, rewolucja lutowa, Zgromadzenie Prawodawcze, powszechne głosowanie,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 22 II 1848, III 1848–VIII 1849, 1850, 1852• postacie: Józefa Wysockiego, Iwana Paskiewicza, Josepha Radetzkiego, Ludwika Mierosławskiego, Giuseppe Mazziniego, Giuseppe Garibaldiego, Adama Mickiewicza <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Wojciecha Chrzanowskiego, króla Sycylii Karola Alberta, papieża Piusa IX <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Landtag, patent, rząd republiki rzymskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić stanowisko polityczne władcy Sardynii Karola Alberta i	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• dokonać bilansu wystąpień rewolucyjnych w czasie Wiosny Ludów w Europie• opisać rolę prasy w propagowaniu haseł Wiosny Ludów



	<ul style="list-style-type: none">• dlaczego Karol Ludwik Napoleon Bonaparte wygrał wybory prezydenckie• dlaczego Polacy wsparli Węgrów w ich walce o niepodległość <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić cele polityczne różnych narodów i grup społecznych walczących w czasie Wiosny Ludów• wskazać na mapie kraje, które objęła Wiosna Ludów	<p>kadencja, plebiscyt, parlament frankfurcki, abdykacja</p> <ul style="list-style-type: none">• przyczyny rywalizacji między Berlinem i Wiedniem o kształt przyszłych Niemiec• dlaczego Fryderyk Wilhelm IV nie przyjął korony niemieckiej oferowanej przez parlament frankfurcki• przyczyny uwłaszczenia chłopów w Austrii• przyczyny abdykacji Ferdynanda I• symbolikę węgierskiej flagi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować ogólnoeuropejskie tendencje sprzyjające wybuchowi Wiosny Ludów• omówić wydarzenia rewolucji lutowej we Francji• wymienić przyczyny wybuchu Wiosny Ludów w Niemczech i monarchii Habsburgów	<ul style="list-style-type: none">• pojęcia: bankiety polityczne, warsztaty narodowe, rewolucja marcowa, uwłaszczenie chłopów, legion Mickiewicza• znaczenie powiedzenia: „Widać, że cesarz nie zamarzył pod Moskwą”• dlaczego powstanie węgierskie zakończyło się klęską <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego Rosja podjęła interwencję przeciwko powstaniu węgierskiemu• wyjaśnić cele Polaków walczących we Włoszech w legionie utworzonym przez Adama Mickiewicza	<p>papieża Piusa IX w czasie Wiosny Ludów</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie Frankfurt, Preszburg, Custozę, Novarę wymienić państwa europejskie, w których nie doszło w latach 1848–1849 do wystąpień rewolucyjnych i wyjaśnić, dlaczego tak się stało• scharakteryzować udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów	
--	--	--	---	---	--



		<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego obrady parlamentu we Frankfurcie zakończyły się niepowodzeniem			
Ameryka Północna i Południowa w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• tzw. amerykańskie cechy: etos pracy, duch pionierski, kult wzajemnej pomocy i indywidualnego sukcesu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: kampania wyborcza, farmy, stany, Jankesi• wpływ rozbudowy infrastruktury kolejowej na rozwój Stanów Zjednoczonych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na wzrost populacji USA w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1812–1814• czas powstania hymnu narodowego i flagi Stanów Zjednoczonych <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: mormoni, amerykańska tożsamość• rolę akcji osiedleńczej, aneksji, wojen w zwiększaniu terytorium Stanów Zjednoczonych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić wpływ rewolucji przemysłowej na rozwój gospodarczy USA w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1836, 1850 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie stany Teksas i Kalifornię przyłączone do USA po wojnie z Meksykiem	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• że rozrost terytorialny USA dokonywał się kosztem ludności autochtonicznej – Indian <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować rozwój terytorialny USA w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego Polacy wysłani na Santo Domingo w celu tłumienia powstania niewolników przyłączyli się do miejscowej ludności <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać proces demokratyzacji USA z procesem demokratyzacji w państwach europejskich w pierwszej połowie XIX w.
II. Ziemia dawnej Rzeczypospolitej w latach 1815–1848					
Ziemia dawnej Rzeczypospolitej w latach 1815–1830	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1815 postacie: cara Aleksandra I/ króla Aleksandra II, wielkiego księcia Konstantego, Adama	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1816, 1818, 1828• postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Tadeusza Czackiego,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1817, 1825• postacie: Józefa Maksymiliana Ossolińskiego,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Stanisława Skarbka, Leona Ludwika Sapiehy, Ludwika Geyera,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Stanisława Wodzickiego,



	<p>Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Nikołaja Nowosilcowa, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Fryderyka Chopina</p> <ul style="list-style-type: none">• decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich• główne postanowienia zawarte w konstytucji Królestwa Polskiego• zasięg terytorialny i położenie na mapie Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Wolnego Miasta Krakowa/Rzeczypospolitej Krakowskiej, Królestwa Polskiego/Kongresowego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków/Rzeczypospolita Krakowska, Królestwo Polskie/Kongresowe, autonomia, namiestnik, Kresy, konstytucja oktrojowana, Rada Stanu, immunitet parlamentarny, Rada Administracyjna,	<p>Tomasza Zana, Alojzego Felińskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Stanisława Staszica</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: gubernie zachodnie, ziemie zabrane, kurator, Liceum Krzemienieckie, Towarzystwo Filomatyczne, Towarzystwo Filaretów, Bank Polski, Giełda Kupiecka, polityka etatystyczna, Kanał Augustowski, Towarzystwo Przyjaciół Nauk• różnicę w sytuacji politycznej ziem zabranych i Królestwa Polskiego• dlaczego ukaz carski zabronił działalności Towarzystwa Filomatycznego i Towarzystwa Filaretów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić kompetencje władcy w świetle konstytucji Królestwa Polskiego w 1815 r. wymienić swobody obywatelskie, które konstytucja gwarantowała	<p>Antoniego Radziwiłła, Józefa Zajączka, Jana i Jędrzeja Śniadeckich</p> <ul style="list-style-type: none">• herb Królestwa Polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Królestwo Galicji i Lodomerii, gubernator, Galicyjski Sejm Stanowy, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Uniwersytet Lwowski, komisarze państw zaborczych, landrat, Uniwersytet Wileński, Towarzystwo Kredytowe Ziemskie w Warszawie• w czym przejawiała się autonomia Wielkiego Księstwa Poznańskiego w ramach Królestwa Prus• na czym miała polegać „opieka trzech mocarstw” nad Rzeczypospolitą Krakowską <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować sytuację polityczną ziem	<p>Stanisława Kostki Potockiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Galicyjskie Towarzystwo Gospodarcze, Galicyjskie Towarzystwo Kredytowe Ziemskie, minister wyznań i oświecenia publicznego, Łódzki Okręg Przemysłowy, lojalizm• dlaczego Galicja do lat 50. XIX w. była najbardziej zapóźnionym cywilizacyjnie i kulturowo obszarem ziem polskich• dlaczego pieśń Boże, coś Polskę... była manifestem lojalizmu wobec króla Aleksandra II (cara Aleksandra I) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, w jaki sposób herb Królestwa Polskiego ukazuje	<p>Rajmunda Rembelińskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Zgromadzenie Reprezentantów, Senat Rządzący• znaczenie Rzeczypospolitej Krakowskiej dla polskiego życia kulturalnego i patriotycznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić sytuację polityczną Rzeczypospolitej Krakowskiej• ocenić stosunek Polaków do cara Aleksandra I• ocenić politykę cara Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego
--	---	--	---	--	---



	<p>Uniwersytet Warszawski/ Aleksandryjski</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego nadzieje Polaków na restytucję Rzeczypospolitej podczas kongresu wiedeńskiego nie zostały spełnione• rolę Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego• dlaczego Uniwersytet Warszawski nazywano Aleksandryjskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie podziału Księstwa Warszawskiego• opisać ustrój Królestwa Polskiego	<p>mieszkańcom Królestwa Polskiego</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jaką rolę w zachowaniu polskiej kultury na ziemiach zabranych odegrało Liceum Krzemienieckie• omówić sytuację chłopów w Królestwie Polskim	<p>polskich wchodzących w skład zaboru pruskiego</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić postanowienia władz pruskich dotyczące organizacji Wielkiego Księstwa Poznańskiego• ocenić działalność Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w dziedzinie gospodarki w Królestwie Polskim	<p>zależność Królestwa Kongresowego od Imperium Rosyjskiego</p> <p>wyjaśnić znaczenie Lwowa jako stolicy Królestwa Galicji i Lodomerii</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków/ Rzeczpospolitą Krakowską, Królestwo Polskie/ Kongresowe, Królestwo Galicji i Lodomerii, okręg tarnopolski, Wieliczkę, obwód białostocki, Lwów, Krzemieniec, Wilno, Łódzki Okręg Przemysłowy, Kanał Augustowski	
Powstanie listopadowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 29/30 XI 1830, X 1831• postaci: Mikołaja I, Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego, Jana Skrzyneckiego, Józefa Sowińskiego, Emilii Plater• przyczyny wybuchu powstania listopadowego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: XII 1828, 25 I 1831• postaci: Nikołaja Nowosilcowa, Adama Jerzego Czartoryskiego, Ignacego Prądzyńskiego, Jana Krukowieckiego, Joachima Lelewela	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1819, II 1831• postaci: Józefa Zaliwskiego, feldmarszałka Iwana Dybicza, Józefa Bema, Iwana Paskiewicza, Józefa Dwernickiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 20 XII 1830, V 1831• postaci: Stanisława Potockiego, Maurycego Mochnackiego, Macieja Rybińskiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postaci: Dezyderego Chłapowskiego, Wacława Tokarza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• znaczenie powstania listopadowego dla



	<ul style="list-style-type: none">• miejsca najważniejszych bitew w czasie powstania listopadowego• konsekwencje powstania <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: konspiracja, działalność spiskowa, sprzysiężenie Wysockiego, Szkoła Podchorążych Piechoty, noc listopadowa, zestania, konfiskaty, emigracja, stan wojenny, Cytadela <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić cele, jakie chcieli osiągnąć członkowie spisku podchorążych• wymienić represje popowstaniowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: dyktator, detronizacja, Rząd Narodowy, kunktator, naczelny wódz• międzynarodowy kontekst sytuacji politycznej w Królestwie Polskim w 1830 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować przyczyny wybuchu powstania listopadowego• przedstawić przebieg nocy listopadowej• wyjaśnić przyczyny detronizacji cara Mikołaja I i dynastii Romanowów	<ul style="list-style-type: none">• pojęcia: cenzura, opozycja legalna, belwederczycy• przyczyny narastania nastrojów opozycyjnych w Królestwie Polskim w latach 1819–1830• przyczyny klęski opozycji sejmowej• przyczyny braku rozwiązania sprawy chłopskiej przez sejm w czasie powstania <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na planie Warszawy obiekty związane z nocą listopadową oraz trasę, którą podążali spiskowcy• wskazać na mapie Warszawę, Stoczek Łukowski, Olszynkę Grochowską, Iganie, Ostrołękę, a na planie Warszawy Redutę Ordona i Kościół św. Wawrzyńca na Woli	<ul style="list-style-type: none">• pojęcia: morale wojskowych, rebelia, Statut organiczny, noc paskiewiczowska, unifikacja• dlaczego wojskowi spiskowcy nie chcieli uczestniczyć w wykonaniu wyroku na wielkiego księcia Konstantego• dlaczego o sukcesie nocy listopadowej przesądziło zdobycie Arsenału• znaczenie regularnej armii w prowadzeniu działań zbrojnych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić międzynarodową reakcję na powstanie• przedstawić przebieg walk zbrojnych w czasie powstania	<p>polskiej literatury i sztuki doby romantyzmu</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• ocenić postawę przywódców i elit politycznych w trakcie powstania• rozstrzygnąć, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia, oraz uzasadnić swoją decyzję• wymienić utwory literackie, obrazy, pomniki tematycznie związane z powstaniem listopadowym
Wielka Emigracja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1831	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1832, 1836	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1835	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p>



	<ul style="list-style-type: none">• postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Dwernickiego, Józefa Bema, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida• państwa, w których osiedliło się najwięcej powstańców wybitnych twórców kultury polskiej przebywających na emigracji po powstaniu listopadowym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Wielka Emigracja, Hotel Lambert, emisariusze, legiony, promocja kultury, mecenat artystyczny, Biblioteka Polska, trórzaborowe powstanie, uwłaszczenie chłopów• dlaczego emigracja po powstaniu listopadowym nosi nazwę Wielkiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jaką rolę w kształtowaniu życia Polaków na emigracji odegrał Hotel Lambert	<ul style="list-style-type: none">• postać: Joachima Lelewela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Centralizacja, agenci dyplomatyczni, Wielki manifest <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować program polityczny środowiska skupionego wokół księcia Adama Jerzego Czartoryskiego• omówić wizję Polski przedstawioną w Wielkim manifestcie• Towarzystwa Demokratycznego Polskiego	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Towarzystwo Historyczno-Literackie, katedra kultury i literatur słowiańskich• wpływ pochodzenia społecznego przywódców na programy ugrupowań Wielkiej Emigracji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać rolę Paryża jako centrum życia kulturalnego Polaków na emigracji• wskazać na mapie główne ośrodki Wielkiej Emigracji	<ul style="list-style-type: none">• postać: Andrzeja Towiańskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: mesjanizm,• co oznacza sformułowanie: Polska „Chrystusem narodów” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić ideę polskiego mesjanizmu	<ul style="list-style-type: none">• postacie: Adama Gurowskiego, Jana Nepomucena Janowskiego, Władysława Zamoyskiego, Janusza Woronicza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• ocenić, który z programów polskich ugrupowań politycznych działających na emigracji miał największe szanse powodzenia, i uzasadnić swoją decyzję
--	---	---	--	--	---



Powstanie krakowskie. Wiosna Ludów na ziemiach polskich Temat z zakresu rozszerzonego	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1846, 1848• postacie: Szymona Konarskiego, Ludwika Mierosławskiego, Jakuba Szeli, Edwarda Dembowskiego, Józefa Bema, Adama Mickiewicza• przyczyny wybuchu powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej• miejsca, w których doszło do wystąpień na ziemiach polskich w czasie Wiosny Ludów• następstwa wystąpień niepodległościowych Polaków w 1846 i 1848 r. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: emisariusz, świadomość narodowa, rabacja galicyjska, Wolne Miasto Kraków, Rząd Narodowy w Krakowie, procesja, powstanie krakowskie, powstanie wielkopolskie, nacjonalizm,	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: II–III 1846, III 1848, III–V 1848, V 1848• postacie: Piotra Ściegiennego, Wiktora Heltmana, Henryka Dembińskiego• Polaków, którzy uczestniczyli w Wiośnie Ludów poza ziemią polskimi Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: cyrkuł, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Wielkie Księstwo Krakowskie, Komitet Narodowy w Poznaniu, Legion Mickiewicza, obywatelskie komitety narodowe, gwardie narodowe, Komitet Narodowy w Krakowie• dlaczego emisariusze propagowali hasło „przez lud dla ludu”• dlaczego urzędnikom austriackim udało się	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postacie: Jana Tyssowskiego, Wojciecha Chrzanowskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Stowarzyszenie Ludu Polskiego, Centralizacja Poznańska, Związek Plebejuszy, egoizm narodowy, Główna Rada Ruska we Lwowie• dlaczego powstanie chłopów z Chochołowa było przeciwieństwem rabacji galicyjskiej Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić rolę Edwarda Dembowskiego w powstaniu krakowskim• wyjaśnić, na jakich zasadach	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postacie: Franza Stadiona, Aleksandra Fredry Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• grę polityczną, którą wobec polskich oddziałów w Wielkopolsce prowadziły władze pruskie w 1848 r.• w jaki sposób Austriacy wykorzystali Rusinów do osłabienia polskiego ruchu narodowego w czasie Wiosny Ludów Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• opisać przebieg Wiosny Ludów na ziemiach polskich• wyjaśnić, w jaki sposób Polacy odwoływali się do hasła europejskiej Wiosny Ludów	Uczeń rozumie: <p>dlaczego wśród niemieckich liberałów i demokratów zwyciężył egoizm narodowy i nastroje nacjonalistyczne</p> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić różne postawy polskich chłopów w Galicji wobec sprawy odzyskania niepodległości• wyjaśnić, jaką rolę w węgierskiej kulturze pamięci odgrywa generał Józef Bem



	<p><i>uwłaszczenie chłopów, gubernator</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• znaczenie hasła „z polską szlachtą polski lud” dla walki o niepodległość</i><i>• znaczenie hasła „za naszą i waszą wolność”</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• wyjaśnić, na czym polegała działalność emisariuszy</i><i>• scharakteryzować okoliczności wybuchu i skutki rabacji galicyjskiej</i><i>• wymienić następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich</i>	<p><i>podburzyć chłopów galicyjskich przeciwko szlachcie</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• dlaczego Edwarda Dembowskiego nazywano „czerwonym kasztelanem”</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• opisać działalność konspiracyjną na ziemiach polskich przed Wiosną Ludów</i><i>• przedstawić przyczyny wybuchu, przebieg i konsekwencje powstania krakowskiego</i><i>• wymienić decyzje zawarte w Manifeście</i><i>• Rządu Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w Krakowie 1846 r.</i><i>• omówić stosunek władz austriackich do Jakuba Szeli</i>	<p><i>przeprowadzono uwłaszczenie chłopów w Galicji</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>• wyjaśnić, dlaczego w zaborze rosyjskim nie doszło do wystąpień społecznych i narodowych w czasie Wiosny Ludów</i><i>• wskazać na mapie obszar, na którym doszło do wystąpień chłopów w czasie rabacji galicyjskiej oraz objętych powstaniem wielkopolskim i powstaniem krakowskim, a także Tarnów, Choczków, Miłosław, Sokołów, Poznań, Kraków, Lwów</i>		
<p>Społeczeństwo i gospodarka na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• daty: 1842, 1848, 1851 ☐</i><i>postacie: Dezydery Chłapowski, Hipolita Cegielskiego</i><i>• główne ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• daty: 1823, 1834</i><i>• postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Karola Marcinkowskiego</i><i>• instytucje na terenie Wielkopolski wspierające polską działalność</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• daty: 1816, 1846</i><i>• postać: Jana Koźmiana</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• pojęcia: akt regulacyjny, edykt</i>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• wpływ budowy Cytadeli w Warszawie na kierunki rozwoju miasta</i> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"><i>• ocenić zasługi Andrzeja Zamoyskiego dla rozwoju nowoczesnej myśli ekonomicznej na ziemiach polskich</i>



	<ul style="list-style-type: none">• największe miasta na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.• zmiany w rolnictwie na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: industrializacja, Zagłębie Dąbrowskie, Huta Bankowa, Zagłębie Staropolskie, Bank Polski, granica celna, Kolej Warszawsko-Wiedeńska, burżuazja, inteligencja, proletariat, manufaktura, praca organiczna, organicznicy• znaczenie rozwoju kolei dla rozwoju gospodarczego ziem polskich• wpływ uwłaszczenia chłopów na migrację ludności ze wsi do miast <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, w jakim celu powołano do życia poznański Bazar	<p>gospodarczą i polską kulturę</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: galanteria metalowa, klemensowczycy, latyfundia rolnospożywcze, Ziemstwo Kredytowe, Bazar• wpływ inwestora państwowego na rozwój przemysłu w Królestwie Polskim• wpływ industrializacji na zmiany społeczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować strukturę społeczną Królestwa Polskiego w pierwszej połowie XIX w.• przedstawić najważniejsze inwestycje gospodarcze w Królestwie Polskim• przedstawić warunki panujące na galicyjskiej wsi w	<p>królewski, edykt regulacyjny</p> <ul style="list-style-type: none">• przyczyny zmian w strukturze wielkości gospodarstw chłopskich w Wielkopolsce• znaczenie rozwoju gospodarczego zaboru pruskiego dla utrzymania polskości tych ziem• wpływ wprowadzenia powszechnego obowiązku szkolnego w Prusach na likwidację problemu analfabetyzmu w zaborze pruskim i rozwój cywilizacyjny tych ziem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać rozwój przemysłu ciężkiego w Zagłębiu Dąbrowskim i Zagłębiu Staropolskim• wyjaśnić wpływ zniesienia granicy celnej między Królestwem Polskim a Cesarstwem	<ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować rozwój Warszawy w pierwszej połowie XIX w.• wyjaśnić znaczenie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej dla mieszkańców i rozwoju gospodarczego ziem polskich• scharakteryzować narodziny idei pracy organicznej• omówić, w jaki sposób w Wielkopolsce realizowano ideę pracy organicznej• analizować źródła statystyczne dotyczące demografii, urbanizacji, gospodarki, poziomu życia na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.• wskazać na mapie Zagłębie Dąbrowskie, Będzin, Czeladź, Dąbrowę – Hutę Bankową, Zagłębie Staropolskie, Kielce, Suchedniów, rzekę Kamienną, Warszawę,	<ul style="list-style-type: none">• przedstawić rolę klemensowczyków w przemianach na polskiej wsi w pierwszej połowie XIX w.• porównać warunki uwłaszczenia chłopów w Galicji i Wielkim Księstwie Poznańskim• przedstawić dokonania gospodarcze i społeczne przedsiębiorczych Wielkopolan w pierwszej połowie XIX w.• porównać poziom rozwoju gospodarczego ziem polskich w poszczególnych zaborach
--	---	---	---	---	---



		pierwszej połowie XIX w.	<ul style="list-style-type: none">Rosyjskim na rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego	<ul style="list-style-type: none">Żyrardów, Częstochowę, Sosnowiec, Szczeczeszyn (Klemensów)	
Kultura na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1800, 1822postacie: Stanisława Staszica, Fryderyka Chopina, Stanisława Moniuszki, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Cypriana Kamila Norwida, Aleksandra Fredry – ich dzieła i dokonania <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: klasycyzm, romantyzm, wieszcz <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić główne nurty kultury polskiej w pierwszej połowie XIX w.omówić główne cechy polskiego romantyzmu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1807–1814postacie: Izabeli Czarotoryskiej, rodzinę Raczyńskich, Samuela Bogumiła Lindego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Wojciecha Bogusławskiego, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Narcyzy Żmichowskiej – ich dzieła i dokonania <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: mecenat artystyczny, Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Teatr Narodowy, Biblioteka Raczyńskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić główne ośrodki życia umysłowego, kulturalnego i artystycznego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1818postacie: Heleny Radziwiłłowej, Józefa Elsnera, Seweryna Goszczyńskiego, Jakuba Kubickiego, Alojzego Felińskiego – ich dzieła i dokonania <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">dlaczego Puławy nazywano polskimi Atenami znaczenie opracowania i publikacji <i>Słownika języka polskiego</i> przez Samuela Bogumiła Lindego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić rolę mecenatu arystokratycznego w rozwoju kultury polskiej pod zaborami wskazać elementy	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Kajetana Koźmiana, Jana Pawła Woronicza, Piotra Michałowskiego, Henryka Rodakowskiego – ich dzieła i dokonania <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">jak klęska powstania listopadowego wpłynęła na kulturę polską <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić znaczenie rezydencji Czarotoryskich w Puławach dla zachowania kultury pod zaboramiocenić rolę Stanisława Staszica w rozwoju polskiej nauki pierwszej połowy XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Kazimierza Brodzińskiego, Abrahama Sterna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">rolę prac Joachima Lelewela w polskiej historiografii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, na czym polegał spór klasyków z romantykamiwymienić wynalazki Abrahama Sternawyjaśnić rolę salonów literackich



			charakterystyczne dla architektury klasycystycznej w bryle budynku Belwederu (lub na		
III. Europa i świat w drugiej połowie XIX i na początku XX w.					
Wojna krymska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1853, 1856• postaci: Mikołaja I, Napoleona III, Aleksandra II, Adama Jerzego Czartoryskiego, Adama Mickiewicza• przyczyny i rezultat wojny krymskiej• uczestników wojny krymskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: cenzura, cieśniny czarnomorskie, strefa zdemilitaryzowana, autonomia, agitacja, dywersja, odwilż posewastopolska, poddaństwo, uwłaszczenie, samodzierżawie, szpitale polowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić przyczyny wojny krymskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1854, 1855• postać: lorda Palmerstona• żądania, które Rosja postawiła Turcji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „żandarm Europy”, kongres paryski, ukaz, autokratyczny sposób rządzenia• dlaczego Mikołaja I nazywano „żandarmem Europy”• cele polityki imperialnej Rosji• jak zmieniłaby się pozycja Turcji, gdyby spełniła ona żądania Rosji• dlaczego Wielka Brytania, Francja, papieństwo i Królestwo Sardynii zdecydowały się na udział w wojnie krymskiej• wpływ wojny krymskiej na Świąte Przymierze	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1859, 1861• postać: Aleksandra Walewskiego• skutki wojny krymskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: panslawizm, idea Trzeciego Rzymu, mir, Gospodarstwo Mołdawskie, Gospodarstwo Wołoskie, Księstwo Rumunii• rolę idei Trzeciego Rzymu w polityce Rosji dlaczego Mikołaj I nazwał Turcję „konającym człowiekiem”• rolę floty czarnomorskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Aleksandra Hercena <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: szok pourazowy, narkoza eterowa, szkoła pielęgniarska, „cienka czerwona linia”• cele polityczne Aleksandra Hercena• znaczenie oblężenia Sewastopola dla rezultatu wojny krymskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie nadzieje wiąźali Polacy z wybuchem wojny krymskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postaci: Aleksandra Mienszykowa, Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszę) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Dywizja Kozaków Sułtańskich, Pułk Kozaków Sułtańskich, kondotierzy• dlaczego porażka sprawy polskiej w czasie wojny krymskiej osłabiła Hotel Lambert <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić sposoby zaangażowania Polaków po stronie mocarstw zachodnich i Turcji



	<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić skutki wojny krymskiej	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić genezę wojny krymskiej• scharakteryzować interesy państw uczestniczących w wojnie krymskiej• przedstawić główne reformy Aleksandra II• wymienić postanowienia kongresu paryskiego 1856 r.	<p>w basenie Morza Czarnego</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego Rosja szerzyła ideę panslawizmu• jaką rolę odgrywało prawosławie w zbliżeniu Rosji i Słowian na Bałkanach <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, na jakich zasadach przeprowadzono uwłaszczenie chłopów w Rosji• przedstawić wpływ wojny krymskiej na dążenia niepodległościowe ludów bałkańskich	<ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie Sewastopol, Mołdawię, Wołoszycznę, Synopę, Bosfor, Dardanele	
--	---	--	--	---	--



Wojna secesyjna	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1860, 1865• postacie: Abrahama Lincolna, Jeffersona Davisa, rodziny Rockefellerów• przyczyny wybuchu wojny secesyjnej• skutki wojny secesyjnej Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Unia, państwo federacyjne, stan, abolicja, secesja, jankesi, konfederaci, amnestia, XIII poprawka do konstytucji, segregacja rasowa, rezerwaty• wpływ problemu niewolnictwa na wybuch wojny secesyjnej w USA• różnice społeczno-gospodarcze między Północą i Południem Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wskazać walczące strony w czasie wojny secesyjnej• wymienić konsekwencje wojny secesyjnej	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1862, 1863• postacie: Roberta Lee, Thomasa Jacksona, Ulyssesa Granta, Williama Shermana Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: stany wolne, stany niewolnicze, republikanie, demokraci, Konfederacja, unioniści, Proklamacja emancypacji• dlaczego Południe sprzeciwiało się zniesieniu niewolnictwa• dlaczego Abraham Lincoln jest postrzegany jako męczennik walki o prawa człowieka Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny wojny secesyjnej• scharakteryzować przebieg walk w trakcie wojny domowej w USA• przedstawić główne założenia konstytucji	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• datę: 1861• postacie: Davida Portera Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Amerykańskie Stowarzyszenie Antyniewolnicze, Skonfederowane Stany Ameryki, taktyka spalonej ziemi, złoty wiek Ameryki, magnaci prasowi, lobbying, rekin biznesu, kongresmen• dlaczego po zakończeniu wojny secesyjnej rozpoczął się okres zwany złotym wiekiem Ameryki Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• omówić znaczenie wojny secesyjnej dla zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych• wymienić prawa, które na mocy Proklamacji zniesienia	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• datę: 1867• postacie: rodziny Morganów, Carnegie, Williama Henry'ego Sewarda, Nathana Bedforda Forresta Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Ku Klux Klan, rasizm, lincz, karabin wielostrzałowy• dlaczego wojna secesyjna pochłonęła aż 600 tys. ofiar, a ok. 1 mln żołnierzy zostało rannych Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jak wojna secesyjna wpłynęła na kondycję gospodarki amerykańskiej• podać przykłady segregacji rasowej w USA• wyjaśnić, w jakim celu biali Amerykanie utworzyli Ku Klux Klan• wskazać na mapie Richmond, Gettysburg, Appomattox,	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postacie: Winfielda Scotta Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: plan anakondy, system łupów Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• podać przykłady działalności filantropijnej amerykańskich milionerów• wyjaśnić, w jaki sposób Alaska została przyłączona do USA• omówić politykę władz Stanów Zjednoczonych względem rdzennej ludności
-----------------	--	---	---	---	--



		Skonfederowanych Stanów Ameryki	niewolnictwa uzyskali czarnoskórzy mieszkańcy Ameryki	Galveston, West Point, terytorium Konfederacji i Unii	
Zjednoczenie Włoch	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1861• postaci: Giuseppe Garibaldiego, Wiktora Emanuela II• główne etapy procesu zjednoczeniowego państwa, które sprzyjały zjednoczeniu, oraz te, które były przeciwnikami zjednoczenia Włoch• skutki zjednoczenia Włoch <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: tożsamość narodowa, Piemont, <i>risorgimento</i>, plebiscyt, wyprawa tysiąca czerwonych koszul, Państwo Kościelne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1858, 1859, 1860• postaci: Camilla Cavoura, Giuseppe Mazziniego, Henriego Dunanta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: układ w Plombiers, Królestwo Obojga Sycylii, garybaldczycy, Czerwony Krzyż• cel układu zawartego przez Piemont z Francją• wpływ rozwoju gospodarczego Królestwa Sardynii na objęcie przywództwa w procesie zjednoczeniowym• dlaczego Napoleon III zawarł pokój z Austrią z	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1866, 1870• Henriego Dunanta, Franciszka II Burbona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: dwie koncepcje zjednoczeniowe, Piemont, więzień Watykanu, Państwo Kościelne• dlaczego sukcesy militarne czerwonych koszul zaniepokoiły Camilla Cavoura• dlaczego papież Pius IX ogłosił się więźniem Watykanu	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego garybaldczycy zdobyli masowe poparcie społeczne• dlaczego Giuseppe Garibaldi zrezygnował z marzeń o republice włoskiej dlaczego Turyn, a później Florencja były pierwszymi stolicami zjednoczonych Włoch <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić znaczenie plebiscytów w procesie zjednoczeniowym• przedstawić proces zjednoczeniowy Włoch	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• różnicę między tożsamością lokalną i tożsamością narodową• dlaczego walka Włochów o zjednoczenie stała się inspiracją i przykładem dla innych narodów Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy proces zjednoczenia Włoch stał w sprzeczności z łańcem wiedeńskim



	<ul style="list-style-type: none">dysproporcje w rozwoju gospodarczym państw włoskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">przedstawić etapy zjednoczenia Włoch	<p>pominięciem Piemontczyków</p> <ul style="list-style-type: none">przyczyny utworzenia organizacji Czerwonego Krzyża <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić następstwa bitwy pod Solferinowskazać na mapie Magentę, Solferino, Custozę, Piemont, Lombardię, Wenecję, Neapol	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić różnice między dwiema koncepcjami zjednoczenia Włochprzedstawić wpływ Wiosny Ludów na idee zjednoczeniowe Włochopisać wyprawę tysiąca czerwonych koszulscharakteryzować stosunek papieża Piusa IX do zjednoczenia Włochwskazać na mapie Kalabrię, Toskanię, Parmę, Modenę, trasę wyprawy tysiąca czerwonych koszul		
--	---	--	--	--	--



Zjednoczenie Niemiec. Powstanie Austro-Węgier	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1871• postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna• rolę Prus w zjednoczeniu Niemiec dokonania Ottona von Bismarcka• zmiany na mapie Europy, które dokonały się w latach 1866–1871 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: III Republika Francuska, II Rzesza, Rzesza Niemiecka, kanclerz, unia realna, państwo dualistyczne, Austro-Węgry, autonomia, lojalizm• stwierdzenie Ottona von Bismarcka, że zjednoczenie dokona się „krwią i żelazem” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić etapy zjednoczenia Niemiec w XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1867, 1870–1871• postacie: Napoleona III, Helmutha von Moltke <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Małe Niemcy, Wielkie Niemcy, Związek Niemiecki, Związek Północnoniemiecki, depesza emska, preliminaria pokojowe, pokój we Frankfurcie nad Menem• z czego wynikała różnica między dwiema koncepcjami zjednoczenia Niemiec• w jaki sposób depesza emska przyczyniła się do wybuchu wojny francusko-pruskiej• cel zorganizowania ceremonii proklamacji zjednoczonych Niemiec w sali Lustrzanej pałacu w Wersalu• przyczyny wprowadzenia monarchii dualistycznej Austro-Węgier	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1862, 1866• postacie: Leopolda Hohenzollerna, Agenora Gołuchowskiego <p>wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Niemiec</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Bawaria, Księstwo Liechtensteinu, prowokacja, germanizacja, kulturkampf, Przedlitawia, Zalitawia• dlaczego Austria poniosła klęskę w wojnie z Prusami <p>przyczyny braku poparcia dla zjednoczenia Niemiec przez Prusy ze strony krajów południa Niemiec</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny klęski Austrii w wojnie z Prusami	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1864• postacie: Gyula Andrassyego• główne etapy zjednoczenia Niemiec <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Szlezwik, Holsztyn• rolę konfliktu z Danią w procesie zjednoczenia Niemiec <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego kwestia Szlezwiku i Holsztynu doprowadziła do wojny z Danią	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: polityka <i>splendid isolation</i> (wspaniałego odosobnienia) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację w Europie miało powstanie Rzeszy Niemieckiej w XIX w. wyjaśnić rolę Agenora Gołuchowskiego w procesie liberalizacji Austrii• wyjaśnić, w jaki sposób herb monarchii habsburskiej odzwierciedla dualizm monarchii austro-węgierskiej porównać procesy zjednoczeniowe Niemiec i Włoch• wskazać na mapie Szlezwik, Holsztyn, Sadową, Ems, Sedan, Metz, Frankfurt nad Menem, Bawarię, Przedlitawię Zalitawię
--	---	--	--	---	--



		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować dwie koncepcje zjednoczenia Niemiec• omówić rolę Ottona von Bismarcka w zjednoczeniu Niemiec• wyjaśnić, jakie konsekwencje dla Francji miała przegrana w wojnie z Prusami i przedstawić okoliczności powstania Austro-Węgier	<ul style="list-style-type: none">• omówić cel powstania i organizację Związku Północnoniemieckiego• omówić rolę prowokacji w konflikcie francusko-pruskim z 1870 r.• wyjaśnić, jakie znaczenie dla dalszych relacji francusko-niemieckich mogło mieć ogłoszenie powstania Rzeszy Niemieckiej w sali Lustrzanej pałacu wersalskiego• wskazać wspólne i odrębne instytucje Austrii i Węgier		
--	--	--	---	--	--



Kolonializm w drugiej połowie XIX w.	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1880, 1902• postaci: królowej Wiktorii, Mohandasa Karamchanda Gandhiego• korzyści gospodarcze, które płynęły z posiadania kolonii• największe mocarstwa kolonialne pod koniec XIX w.• skutki kolonializmu Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: metropolia, ideologia kolonialna, rasizm, „wyścig o Afrykę”, Burowie, wojny burskie, Związek Południowej Afryki, cesarzowa Indii, europeizacja, imperializm• dlaczego Indie były nazywane perłą w koronie brytyjskiej Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• omówić przyczyny kolonializmu w XIX w. wyjaśnić, kim byli Burowie• przedstawić korzyści, które czerpała Wielka Brytania z posiadania Indii	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1880–1881, 1899–1902• postać: Cecila Johna Rhodesa Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „rozdrapywanie Afryki”, pierwsza wojna burska, druga wojna burska, obozy koncentracyjne, eksterminacja, Transwal, Orania, Indyjski Kongres Narodowy• jakie działania Cecil John Rhodes uznawał za „brzemień białego człowieka”• dlaczego rewolucja przemysłowa w Europie przyczyniła się do rozwoju kolonializmu Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować kolonizację w Afryce i Azji• scharakteryzować stosunek Brytyjczyków do mieszkańców Indii• wyjaśnić przyczyny i konsekwencje wojen burskich	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1857–1859, 1881–1899, 1884–1885• postaci: Belgów Leopolda II Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: kolonie, gubernator, powstanie sipajów• na czym polegały formy protestu przeciw Brytyjczykom stosowane przez Gandhiego i jego zwolenników Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić poglądy Cecila Johna Rhodesa na temat cywilizowania ludów Afryki i Azji• wskazać na mapie kolonie angielskie i francuskie w Afryce i Azji• wyjaśnić konsekwencje powstania sipajów• scharakteryzować formy walki Hindusów z kolonizatorami brytyjskimi	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• datę: 1887 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: Związek Indochiński• dlaczego Wietnamczycy nieprzychylnie traktowali chrześcijańskich misjonarzy Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• opisać najważniejsze konflikty kolonialne w drugiej połowie XIX w.• wyjaśnić, jak doszło do powstania Związku Indochińskiego• omówić różne formy organizacji kolonii	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• datę: 1840 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: „ludzkie zoo”• sens ideowy karykatury <i>Kolos Rhodesa</i> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy stosunek państw kolonialnych do rdzennej ludności Afryki był oparty na wartościach chrześcijańskich oraz uzasadnić swoją decyzję• ocenić politykę Europejczyków względem rdzennej ludności kolonii• ocenić politykę brytyjską względem ludności cywilnej w czasie drugiej wojny burskiej
---	---	---	---	--	--



Nowe mocarstwa kolonialne i rywalizacja na Dalekim Wschodzie	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1839–1860, 1887, 1898, 1904–1905• postać: Theodore’a Roosevelta• państwa, które do XIX w. miały kolonie na Dalekim Wschodzie• państwa, które pod koniec XIX w. przystąpiły do rywalizacji o kolonie na Dalekim Wschodzie• przyczyny i rezultat wojny hiszpańsko-amerykańskiej• państwa, które rywalizowały o strefy wpływów w Chinach• przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej• postanowienia pokoju w Portsmouth Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: opium, wojny opiumowe, zasada „otwartych drzwi”, pokój w Portsmouth i cel przekopania Kanału Panamskiego Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• omówić przyczyny i skutki wojny hiszpańsko-amerykańskiej• omówić przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1839–1842, 1856–1860, 1914• tereny, które zostały opanowane do XIX w. przez państwa kolonialne na Dalekim Wschodzie• tereny opanowane przez państwa, które pod koniec XIX w. przystąpiły do rywalizacji o kolonie na Dalekim Wschodzie• dokonania prezydenta USA Theodore’a Roosevelta Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „republiki bananowe”, polityka izolacji, pierwsza wojna opiumowa, druga wojna opiumowa, „rozdarcie Chin”• cel polityki Theodore’a Roosevelta• dlaczego Chiny prowadziły politykę izolacji• dlaczego Rosja przegrała wojnę z Japonią Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego Amerykanie zaczęli propagować zasadę „otwartych drzwi” wobec Chin	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1899–1901 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: dynastia mandżurska, powstanie bokserów• wpływ opium na społeczeństwo chińskie Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny powstania bokserów• wyjaśnić przyczyny i skutki wojen opiumowych• wskazać na mapie główne kierunki ekspansji nowych mocarstw kolonialnych na Dalekim Wschodzie	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1851, 1887• czas powstania baz morskich USA w Pearl Harbor i w zatoce Guantanamo Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: powstanie tajpingów• jaką rolę odegrały wydarzenia na Kubie w 1895 r. w polityce USA wobec Hiszpanii i jak funkcjonowały „republiki bananowe” Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować rywalizację hiszpańsko-amerykańską o wpływy na Morzu Karaibskim• wyjaśnić, w jakich okolicznościach Kuba stała się państwem niepodległym• wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania tajpingów	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy Theodore’a Roosevelt realizował doktrynę Monroego, oraz uzasadnić odpowiedź• ocenić politykę kolonialną mocarstw wobec Chin• wyjaśnić, jak klęska Rosji w wojnie z Japonią wpłynęła na sytuację państwa i społeczeństwa rosyjskiego• wyjaśnić, jaką politykę wobec Korei prowadzili Japończycy• wskazać na mapie: Kanał Panamski, Pearl Harbor, zatokę Guantanamo, Kubę, Puerto rico, Chiny, Nankin, Hongkong, Tybet, Japonię, Kioto, Edo/Tokio, Port Artur, wyspę Cuszimę, Mukden, Portsmouth, półwysep Liaodong, Mandżurię, Koreę
---	--	--	--	---	---



Przemiany gospodarcze i społeczne w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1867, 1895• postacie: Thomasa Alvy Edisona, Alfreda Nobla, Piotra Curie, Marii Skłodowskiej-Curie, Wilhelma Roentgena, braci Orville'a i Wilbura Wright• najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i na początku XX w.• konsekwencje społeczne przemian gospodarczych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. kraje, które znalazły się w czołówce najlepiej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: era elektryczności, silnik elektryczny, telefon, ropa, benzyna, dynamit, Nagroda Nobla, radioaktywność, melioracja, mechanizacja rolnictwa, migracja, wodociągi, szczepionka, promienie X, rad, polon, metro, aeroplan• dlaczego okres drugiej połowy XIX i początku XX	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1853, 1876• postacie: Aleksandra Grahama Bella, Ignacego Łukasiewicza, Rudolfa Diesela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: destylacja nafty, olej napędowy, konstrukcje żelbetonowe, drapacze chmur, automobil, migracje międzykontynentalne, imigracja• dlaczego pierwsze wieżowce nazwano drapaczami chmur• wpływ stosowania nawozów sztucznych i mechanizacji na rozwój rolnictwa• przyczyny migracji ludności w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić dziedziny, w których nastąpił największy postęp technologiczny w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1882, 1903, 1911• postacie: Ludwika Pasteura, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Williama Lindleya, Carla Benza, Gottlieba Daimlera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: zjawisko naturalnej promieniotwórczości, pasteryzacja, wścieklizna, usługi turystyczne, adaptacja społeczna• wpływ wynalazków i przemian gospodarczych na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• przyczyny zmiany w czołówce najbardziej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1888• postacie: Antoine'a Henri Becquerela, Johna Dunlopa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: antyseptyka, dwusuwowy silnik spalinowy, silnik wysokoprężny, gumowa opona, bicykl, agenci przedsiębiorstw przewozowych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować rozwój komunikacji w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• opisać wpływ postępu technologicznego na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• scharakteryzować procesy migracyjne na świecie w połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Antoniego Mikulicz-Radeckiego, Edmunda Biernackiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: odczyn OB, curieterapia• znaczenie antyseptyki w medycynie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić sposoby zastosowania odkryć naukowych Piotra Curie i Marii Skłodowskiej-Curie• ocenić wkład Polaków w rozwój nauki i techniki na świecie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• ocenić wpływ postępu technologicznego na środowisko naturalne w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
--	--	---	---	--	--



	<p>w. nazywamy erą elektryczności</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i początku XX w.	<ul style="list-style-type: none">opisać przemiany w rolnictwie i przemyśle w drugiej połowie XIX w.analizować źródła statystyczne	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dlaczego USA stały się pierwszą gospodarką świata na początku XX w.		
<p>Prądy kulturowe i ideowe w drugiej połowie XIX i na początku XX w.</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1889, 1895postacie: Karola Darwina, Józefa Konrada Korzeniowskiego/ Josepha Conrada, Bolesława Prusa, Claude'a Moneta, Vincenta van Gogha, braci Auguste'a i Louisa Lumière, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Leninagłówne kierunki w sztuce drugiej połowy XIX i początku XX w.idee polityczne drugiej połowy XIX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: teoria ewolucji, pozytywizm, impresjonizm, analfabetyzm, szkoły koedukacyjne, kultura masowa, kinematograf, socjaldemokracja, nacjonalizm,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1893postacie: Karola Darwina, Emila Zoli, Wiktora Hugo, Fiodora Dostojewskiego, Lwa Tołstoja, Jacka Londona, Gustava Klimta, Emmeline Pankhurst <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: naturalizm, modernizm, secesja, prasa brukowa/prasa rewolwerowa, masowe partie polityczne, I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, egoizm narodowy, sufrażystki wpływ nauki i rozwoju gospodarczego na kulturędłaczego teoria ewolucji miała istotny wpływ na powstanie nowych prądów ideowych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1891, 1896postacie: Augusta Comte'a, Herberta Spencera, Gustawa Flauberta, Antoniego Czechowa, Marka Twaina, Leona XIII, Emmeline Pankhurst <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: scjentyzm, literatura fantastycznonaukowa, encyklika <i>Rerum novarum</i>znaczenie procesu demokratyzacji dla powstania partii masowych przyczyny narodzin nowatorskich tendencji w różnych dziedzinach sztuki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, Eduarda Bernsteina, Alfreda Dreyfusa, Henryka Ibsena, Juliusza Verne'a, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: historyzm, program erfurcki, rewolucjoniści, rewizjoniści/reformiściprzyczyny rozwoju antysemityzmu w XIX w. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić różnice ideowe między rewolucjonistami i rewizjonistamiwyjaśnić, dlaczego Juliusza Verne'a nazywa się prekursorem fantastyki naukowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Charles'a Baudelaire'a, Paula Verlaine'a, Arthura Rimbaud, Bronisławy Skłodowskiej, Theodora Herzla <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: dekadentyzm, syjonizmznaczenie ruchu emancypacji kobietprzyczyny narodzin syjonizmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować przemiany w kulturze w drugiej połowie XIX i na początku XX w.



	<p>antysemityzm, chadecja, emancypantki/entuzjastki</p> <ul style="list-style-type: none">wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na likwidację analfabetyzmuprzyczyny powstania ruchu emancypacji kobiet <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">przedstawić idee polityczne drugiej połowy XIX w.	<ul style="list-style-type: none">przyczyny powstania szkół koedukacyjnychznaczenie kina dla rozwoju kultury masowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, jaki wpływ na życie ludzi miało pojawienie się kultury masowejwyjaśnić przyczyny ustanowienia 1 maja międzynarodowym świętem ludzi pracy	<ul style="list-style-type: none">przyczyny wydania encykliki <i>Rerum novarum</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić wpływ pozytywizmu na literaturę i sztukę drugiej połowy XIX w.opisać zjawisko demokratyzacjiprzedstawić główne postulaty encykliki <i>Rerum novarum</i>omówić metody działania sufrażystek wskazać różnice w założeniach ideowych socjaldemokracji, narodowej demokracji oraz chadecji		
--	--	--	--	--	--



IV. Ziemie polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

Powstanie styczniowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 22 I 1863, 1864• postacie: cara Aleksandra II, Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta• przyczyny wybuchu powstania styczniowego• decyzje zawarte w <i>Manifeście</i> Tymczasowego Rządu Narodowego• skutki powstania styczniowego• przebieg i charakter działań zbrojnych w czasie powstania styczniowego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: odwilż posewastopolska, Czerwoni, Biali, żałoba narodowa, stan wojenny, branka, Tymczasowy Rząd Narodowy, <i>Manifest</i>, dyktator, partyzantka, insurekcja, zsyłki, katorga, konfiskaty, ukazy uwłaszczeniowe• przyczyny ogłoszenia branki z inicjatywy Aleksandra Wielopolskiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1856, II 1861, X 1862• postacie: Jarostawa Dąbrowskiego, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: rewolucja moralna, manifestacje patriotyczne, kółka konspiracyjne, Komitet Miejski, Komitet Centralny Narodowy, państwo podziemne, Rząd Narodowy• oczekiwania i nadzieje Polaków związane z osobą cara Aleksandra II• cele polityki Aleksandra Wielopolskiego• cel organizowania manifestacji patriotycznych• dlaczego mogła pięciu poległych odgrywać istotną rolę w pamięci polskich patriotów w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• znaczenie żałoby narodowej dla	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: II 1863, III 1864• postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Zygmunta Padlewskiego, Leopolda Kronenberga, wielkiego księcia Konstantego Romanowa, Michała Murawjowa, Fiodora Berga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: ugodowcy, tzw. żubry kresowe, Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Towarzystwo Rolnicze, namiestnik, repolonizacja administracji sądownictwa, Szkoła Główna Warszawska, konwencja Alvenslebena• przyczyny i skutki zawarcia przez Rosję układu z Prusami zwanego konwencją Alvenslebena	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: VIII 1864• postacie: Aleksandra Sochaczewskiego, Michała Heidenreicha-Kruka, Józefa Hauke-Bosaka, François Rochebrune'a, Piusa IX, Stanisława Brzóska, Benedykta Dybowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Ziemia i Wolność, żuawi śmierci• dlaczego kwestia uwłaszczenia chłopów miała kluczowe znaczenie dla walk powstańczych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić stanowisko Aleksandra II w sprawie polskiej niepodległości• ocenić postawę i dokonania Romualda Traugutta• ocenić postawy społeczeństwa polskiego wobec	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: rabina Dow Ber Meiselsa, Jana Czerskiego, Aleksandra Czekanowskiego, Bronisława Piłsudskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: katorżnicy polska diaspora, powstanie zabajkalskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić stosunek społeczności żydowskiej do sprawy polskiej w przededniu powstania styczniowego• wyjaśnić, dlaczego żuawi śmierci byli uważani za jeden z najlepszych oddziałów powstania styczniowego• scharakteryzować wkład polskich zesłańców w badania geologiczne Syberii
-----------------------------	---	---	---	--	--



	<ul style="list-style-type: none">różnice w programach Białych i Czerwonychkonieczność prowadzenia walk partyzanckich przez powstańców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">opisać przebieg powstaniaprzedstawić skutki powstania styczniowego	<p>demonstrowania uczuć patriotycznych</p> <ul style="list-style-type: none">skutki przyłączenia się Białych do powstania <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić sytuację społeczno-polityczną w zaborze rosyjskim przed wybuchem powstania styczniowegowyjaśnić symbolikę godła powstańczego	<ul style="list-style-type: none">dlatego ogłoszenie ukazu carskiego o uwłaszczeniu chłopów miało istotne znaczenie dla upadku powstania <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować organizację polskiego państwa podziemnego w czasie powstania styczniowegowskazać na mapie główne tereny działań zbrojnych prowadzonych przez powstańców i miejsca najważniejszych bitew	<p>powstania styczniowego</p> <ul style="list-style-type: none">ocenić społeczne i ekonomiczne skutki uwłaszczenia chłopów w Królestwie Polskimomówić stosunek rządów i narodów europejskich do powstania styczniowego	<ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dlaczego Aleksandra Sochaczewskiego nazywamy malarzem syberyjskiej katorgi
Królestwo Polskie i ziemie zabrane po powstaniu styczniowym	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1865, 1879–1897postać: Aleksandra Apuchtinarepresje, które władze rosyjskie zastosowały wobec uczestników powstania styczniowego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: represje, stan wojenny, katorga, konfiskata mienia, rusyfikacja, noc apuchtinowska, kurator oświaty	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1866–1869postacie: Aleksandra Hercena, papieża Leona XIII <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: unifikacja, przymusowe osiedlenie, depolonizacja, Kraj Nadwiślańskidlatego rusyfikacja szkolnictwa spotkała się z brakiem akceptacji i buntem ze strony uczniów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1867, 1875postacie: Stanisława Piotrowicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: język wykładowy, Carski Uniwersytet Warszawski, Kolegium Duchowne, kasata zakonów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postać: Adama Stanisława Krasieńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: konwersja, indywidualna strategia oporu, litewski ruch narodowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować postawy Polaków wobec	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postać: Piotra Żylińskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić budowle, które wzniesiono w Warszawie po upadku powstania styczniowego, będące symbolami rosyjskiego panowaniaocenić skuteczność



	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wymienić represje zastosowane przez władze rosyjskie wobec uczestników powstania styczniowego	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">omówić politykę rusyfikacji w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranychwyjaśnić na czym polegała unifikacja Królestwa Polskiego z Cesarstwem Rosyjskimwymienić instytucje polskie zlikwidowane przez władze rosyjskie po upadku powstania styczniowegoscharakteryzować zmiany w szkolnictwie na terenie Królestwa Polskiego w okresie tzw. nocy apuchtinowskiejwyjaśnić, co miała symbolizować nazwa Kraj Nadwiślański, którą zastąpiono nazwą Królestwo Polskie	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wskazać podobieństwa i różnice w sytuacji Polaków w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych po powstaniu styczniowymwyjaśnić, na czym polegała utrata autonomii przez Królestwo Polskiewyjaśnić, na czym polegał proces depolonizacji w urzędachwyjaśnić, dlaczego największy nacisk na rusyfikację kładziono w oświacie	rusyfikacji ☑ omówić politykę władz carskich wobec Kościoła katolickiego na ziemiach zabranych po upadku powstania styczniowego <ul style="list-style-type: none">omówić proces rusyfikacji widoczny w przestrzeni publicznej na przykładzie pałacu Staszica	polityki rusyfikacji zastosowanej wobec polskiego społeczeństwa
Ziemie zaborów austriackiego i pruskiego po powstaniu styczniowym	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 1866, 1886, 1901postacie: Agenora Gołuchowskiego, Michała Drzymały Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Sejm Krajowy, adres do tronu, polonizacja administracji, kulturkampf, germanizacja, Provinz Posen,	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 1873, 1876, 1885–1886postacie: Kazimierza Badeniego, Mieczysława Ledóchowskiegoformy walki mieszkańców zaboru pruskiego o zachowanie języka polskiego, religii i polskiego stanu posiadania	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 1861, 1894postacie: Alfreda Potockiego, Michała Bobrzyńskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: dyplom październikowy, patent lutowy, federalizacja, kraje koronne,	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">datę: 1908postacie: Juliana Dunajewskiego, Bronisławy Śmidowicz Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: wybory kurialne, Wydział Krajowy, Rada Szkolna Krajowa, karty wyborcze,	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, jakie znaczenie dla zachowania tożsamości narodowej Polaków w Galicji miał dostęp do szkolnictwa, urzędów i sądownictwa w języku polskim



	<p>Komisja Kolonizacyjna, strajk dzieci we Wrześni</p> <ul style="list-style-type: none">na czym polegał protest Michała Drzymałyprzyczyny ogłoszenia przez Sejm Krajowy adresu do tronu w 1866 r.warunki funkcjonowania autonomii galicyjskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować politykę władz pruskich wobec nauczania w języku polskim	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: polski lojalizm, parcelacja, rugi pruskiedlaczego polityka kulturkampfu miała na terenie zaboru pruskiego ostrze antypolskiedlaczego rugi pruskie spotkały się z ostrym sprzeciwem opinii międzynarodowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">opisać postawy Polaków wobec germanizacji	<p>parlament krajowy, autonomia, namiestnik, Rada Państwa, Koło Polskie, minister do spraw Galicji, Landtag, Reichstag, Związek Popierania Niemczyzny w Marchiach Wschodnich – Hakata (HKT), hakatyści</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">opisać postawy Polaków wobec polityki władz zaborczych w Galicjischarakteryzować politykę władz zaboru pruskiego wobec Polakówopisać postawę arcybiskupa Mieczysława Ledóchowskiego wobec władz pruskich	<p>korupcja, ustawa kagańcowa</p> <ul style="list-style-type: none">na czym polegały dalekosiężne skutki działalności Hakaty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">przedstawić pozycję Polaków w monarchii Habsburgówwyjaśnić sytuację międzynarodową państwa Habsburgów, w której doszło do wprowadzenia autonomii galicyjskiej	<ul style="list-style-type: none">porównać politykę Prus i Austrii wobec mieszkańców dawnych ziem polskich
--	--	--	--	--	--



Przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1851• postacie: Stanisława Lilpopa, Leopolda Kronenberga, Hipolita Cegielskiego• największe okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. oraz gałęzie przemysłu, które się tam rozwijały <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: granica celna, Łódzki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Dąbrowskie, Staropolski Okręg Przemysłowy, Bank Handlowy, urbanizacja, uwłaszczenie, modernizacja• znaczenie zniesienia granicy celnej z Rosją dla rozwoju gospodarczego Królestwa Polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić przyczyny przemian gospodarczych w ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Karola Scheiblera, Izraela Poznańskiego• największe miasta na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Białostocki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Borysławskie, Zagłębie Krakowskie• znaczenie napływu kapitału zagranicznego w latach 70. XIX w. dla industrializacji Kongresówki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. i wskazać je na mapie• omówić rolę Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Bernarda Hantkego, Piotra Wawrzyniaka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: spółki parcelacyjne, spółdzielnie rolnicze• znaczenie rozwoju polskich przedsiębiorstw w Wielkopolsce dla budowania polskiej tożsamości narodowej pod zaborem pruskim• znaczenie krzewienia kultury rolnej dla modernizacji rolnictwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować działalność gospodarczą Hipolita Cegielskiego• scharakteryzować kierunki polskiej emigracji zarobkowej w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1889• postacie: Ferdinanda Schichaua, Franciszka Stefczyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: struktura własności ziemi, serwituty, kultura rolna, rozdrobnione gospodarstwa, kasy pożyczkowo-zapomogowe, krakus• dlaczego Galicja do lat 80. XIX w. nie miała możliwości wkroczenia w fazę industrializacji• przyczyny różnic w rozwoju rolnictwa w poszczególnych zaborach <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać zmiany społeczno-gospodarcze w poszczególnych zaborach• wskazać główne problemy przemysłu Galicji w latach 50. XIX w.• wymienić główne problemy społeczne w Warszawie drugiej połowy XIX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Konstantego Rudzkiego, Ludwika Zieleniewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego serwituty stanowiły zagadnienie sporne między dworem i wsią <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać warunki rozwoju przemysłu w zaborach pruskim i austriackim• rozstrzygnąć, czy słusznie Łódź uznano za jeden z symboli procesów urbanizacyjnych zachodzących na ziemiach polskich i uzasadnić swoją odpowiedź• porównać proces urbanizacji w trzech zaborach• scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą na wsi w poszczególnych zaborach
--	--	--	---	---	--



Ruchy polityczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1892, 1893, 1895, 1900• postaci: Aleksandra Świętochowskiego, Bolesława Limanowskiego, Józefa Piłsudskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Róży Luksemburg, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfanteo, Wincentego Witosa• partie polityczne powstałe w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• główne postulaty partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w.• głównych działaczy partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: praca organiczna, praca u podstaw, pozytywści/organicznicy, alfabetyzacja, emancypacja kobiet, strajk, terror, anarchizm, blankizm, Polska Partia Socjalistyczna,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1869, 1882• postaci: Michała Bobrzyńskiego, Ludwika Waryńskiego, Zygmunta Miłkowskiego, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: stańczycy, <i>Teka Stańczyka</i>, trójlojalizm, liberałowie, Socjalno-Rewolucyjna Partia Proletariat – I Proletariat, ogólnoswiatowa rewolucja, bibuła, Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL), Liga Polska, Liga Narodowa (LN), asymilacja Żydów• na czym polegała postawa legalistyczna• cele, które stawiali sobie pozytywiści/organicznicy• różnice programowe między PPS i SDKPiL <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić tezy zawarte w <i>Tece Stańczyka</i>• przedstawić stosunek poszczególnych ugrupowań	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1897• postaci: Józefa Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego, Stanisława Koźmiana, Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Hermana Liebermana, Zygmunta Balickiego, Marii i Bolesława Wysłouchów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „pokolenie niepokornych”, stronnictwo wszechpolskie, Związek Młodzieży Polskiej Zet (ZMP Zet), Uniwersytet Latający, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), Polska Partia Socjaldemokratyczna Galicji i Śląska (PPSD)• dlaczego Galicja stała się głównym ośrodkiem polskich konserwatystów• dlaczego na przełomie lat 70. i 80. XIX w. propozycje polskich liberałów i	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postaci: Floriana Ziemiałkowskiego, Kazimierza Grocholskiego, Ludwika Kulczyckiego, Feliksa Perla, Stanisława Mendelсона, Jakuba Bojko, Jana Stapińskiego, Stanisława Stojałowskiego• organy prasowe partii powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: II Proletariat, Polskie Towarzystwo Gimnastyczne Sokół, PSL-Piast, PSL-Lewica, Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić rolę Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w ruchu niepodległościowym• przedstawić proces formowania się nowoczesnych ruchów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postaci: Tadeusza Regera, Edwarda Abramowskiego, Aleksandra Sulikiewicza, Ludwika Popławskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: Towarzystwo Oświaty Narodowej (TON) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• ocenić rezultaty polityki ugodowców w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX w.• przedstawić sylwetki najważniejszych działaczy politycznych polskiej lewicy niepodległościowej
--	--	--	--	---	---



	<p>Socjaldemokracja Królestwa Polskiego (SDKP), Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne (SND), Narodowa Demokracja, endecja, Stronnictwo Ludowe (SL)</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić programy pierwszych polskich partii politycznych działających pod zaborami	<p>politycznych do kwestii niepodległościowej</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić główne postulaty dotyczące niepodległości prezentowane przez Ligę Polską	<p>konserwatystów zaczęły się wyczerpywać</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego początki ruchu ludowego związane są z Galicją• różnice w programach pierwszych organizacji narodowych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić cele, które stawiało sobie Polskie Stronnictwo Ludowe	<p>politycznych na ziemiach polskich</p>	
<p>Rewolucja 1905–1907 i polskie organizacje niepodległościowe</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1905–1907• postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego• przyczyny i następstwa wybuchu rewolucji 1905–1907 w Rosji• przyczyny i następstwa rewolucji 1905 r. na ziemiach polskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „krwawa niedziela”, kalendarz juliański, petycja, Duma Państwowa, strajk szkolny, Organizacja Bojowa• przyczyny odrodzenia nastrojów niepodległościowych <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: I 1905, 1908, 1910• postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego• dlaczego rewolucję 1905 r. w Królestwie Polskim nazywano „czwartym powstaniem” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Koło Polskie w Dumie, Związek Walki Czynnej (ZWC), Towarzystwo Strzelec, Związek Strzelecki• dlaczego Roman Dmowski uważał Niemcy za głównego wroga Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1881, X 1905• postać: Piotra Stołypina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: ukaz tolerancyjny, manifest październikowy, kadeci, „krawaty Stołypina”, miry, ziemstwa, PPS-Fracja Rewolucyjna, PPS-Lewica• dlaczego doszło do rozłamu w PPS• dlaczego endecy wzięli udział w wyborach do Dumy Państwowej <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1911, 1912• postać: Mariana Żegoty Januszajtisa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Zarzewiacy, Polskie Drużyny Strzeleckie, Polska Macierz Szkolna, Tymczasowa Komisja Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (TKSSN), komendant związków strzeleckich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić działalność	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać cele najważniejszych organizacji niepodległościowych na ziemiach polskich działających przed wybuchem I wojny światowej



	<ul style="list-style-type: none">wyjaśnić wpływ rewolucji w Rosji 1905–1907 na sytuację Polaków w zaborze rosyjskim	<ul style="list-style-type: none">dla czego Galicja była głównym miejscem tworzenia organizacji niepodległościowych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">przedstawić trzy wizje polityki względem caratu w 1905 r. – endecji, PPS i SDKPiLscharakteryzować działalność Organizacji Bojowej	<ul style="list-style-type: none">scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki rewolucji w Rosji 1905–1907omówić konsekwencje rewolucji 1905 r. dla społeczeństwa polskiego pod zaborem rosyjskim	<p>Polskiej Macierzy Szkolnej</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić stosunek polskich ugrupowań politycznych do wyborów do Dumy Państwowejscharakteryzować cele, skład i działalność TKSSN	
Kultura i nauka na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1905postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Elżby Orzeszkowej, Marii Konopnickiej, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Jana Matejki, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Władysława Stanisława Reymonta, Stefana Żeromskiego, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Heleny Modrzejewskiej, Marii Skłodowskiej-Curie, Michała Bobrzyńskiegonajważniejsze dzieła polskich pisarzy, malarzy, kompozytorów w drugiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1871postacie: Maksymiliana Gierymskiego, Józefa Chełmońskiego, Aleksandra Gierymskiego, Olgi Boznańskiej, Józefa Mehoffera, Karola Szymanowskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiegocechy sztuki polskiego pozytywizmuwartości, do których odwoływali się twórcy młodego polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Akademia Umiejętności, historiografia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Józefa Ignacego Kraszewskiego, Włodzimierza Tetmajera, Józefa Szujskiego, Tadeusza Korzonę, Władysława Smoleńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: dekadentyzm, Zielony Balonik, Jama Michalika, symbolizm, krakowska szkoła historyczna, warszawska szkoła historycznadla czego Kraków stał się stolicą twórców młodego polskiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1896postacie: Stanisława Przybyszewskiego, Poli Negri <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: kultura masowa, fotoplastykondla czego sport jest jednym z najważniejszych elementów kultury masowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić rozwój kultury masowej na ziemiach polskich w drugiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Jana Baudouina de Courtenaya, Ludwika Zamenhafa, Andrzeja Małkowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: ogrody jordanowskie, skauting <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dla czego o dziełach Henryka Sienkiewicza zwykło się mówić, że powstały „ku pokrzepieniu serc”rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Maria Skłodowska-Curie



	<p>połowie XIX i na początku XX w.</p> <ul style="list-style-type: none">najważniejsze osiągnięcia Polaków w dziedzinie nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Literacka Nagroda Nobla, „ku pokrzepieniu serc”, Młoda Polska, pozytywizm, witraże <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić pierwszych polskich laureatów Nagrody Nobla	<ul style="list-style-type: none">znaczenie twórczości Jana Matejki dla umacniania polskiej tożsamości narodowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić najważniejszych twórców literatury polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w. oraz podać przykłady ich dzieł	<ul style="list-style-type: none">rolę, jaką odgrywały towarzystwa naukowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować główne nurty w sztuce polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w.wyjaśnić różnicę w postrzeganiu przyczyn upadku Rzeczypospolitej przez krakowską i warszawską szkołę historyczną	<p>połowie XIX i na początku XX w.</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować rozwój polskiej nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	<p>przetarła kobietom szlaki w świecie nauki, oraz uzasadnić swoją odpowiedź</p> <ul style="list-style-type: none">porównać warunki rozwoju polskiej kultury w trzech zaborach
V. Wielka Wojna i okres międzywojenny					
O dominację w Europie i na świecie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1882, 1907postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I, Wilhelma II, Franciszka Józefa I, Aleksandra II, Aleksandra III, Mikołaja IIpaństwa, które zawarły trójporozumienie i trójprzymierzekonflikty, które zagrażały pokojowi na świecie na przełomie XIX i XX w. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1873, 1879, 1881, 1904 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: sojusz trzech cesarzy, sojusz w Schönbrunn, dwuprzymierze, <i>entente cordiale</i>, traktat trójcesarski, bismarckowski system sojuszydłaczego Włosi przyjęli sojusz oferowany im przez II Rzeszę	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1877, 1878 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: „chory człowiek Europy”, wojna rosyjskoturecka, panslawizm, kongres pokojowy w Berlinie, „pigmeje Europy”dłaczego Turcję nazywano „chorym człowiekiem Europy”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1912, 1913postać: Bernharda von Bülowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: kocioł bałkański, I wojna bałkańska, II wojna bałkańska, bałkanizacja i co oznaczały słowa Bernharda von Bülowa „Nikogo nie chcemy postawić w cieniu, ale domagamy się naszego miejsca pod słońcem”	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, jaką rolę wizerunkową odgrywało wybudowanie dwóch mostów upamiętniających sojusz francusko-rosyjski – w Paryżu mostu Aleksandra III i w Petersburgu mostu Trójcy Świętej



	<ul style="list-style-type: none">pojęcia: suwerenność, trójprzymierze, konwencja wojskowa, trójporozumienie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wskazać na mapie państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia	<ul style="list-style-type: none">co zaniepokoiło Rosję, gdy upubliczniono treść sojuszu dwuprzymierzaco spowodowało, że w 1904 r. Francja i Wielka Brytania przewyciężyły wielowiekowy okres konfliktów i podpisały „serdeczne porozumienie” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić główne postanowienia sojuszu w Schönbrunnwyjaśnić, w jaki sposób sojusz trzech cesarzy z 1873 r. wpłynął na sytuację międzynarodową w Europiescharakteryzować proces formowania się trójprzymierzawymienić główne postanowienia aktu trójprzymierzawymienić główne postanowienia <i>entente cordiale</i>	<ul style="list-style-type: none">przyczyny wybuchu wojny rosyjsko-tureckiej w 1877 r.znaczenie idei panslawizmu dla konfliktu na Bałkanachcel bismarckowskiego systemu sojuszy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić rolę trójprzymierza i trójporozumienia w kształtowaniu się sytuacji politycznej w Europie na przełomie XIX i XX w.	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wskazać na mapie tereny będące punktami zapalnymi w polityce europejskiej w przededniu I wojny światowejwyjaśnić, czym był kocioł bałkański i jaki miał wpływ na sytuację w Europie na początku XX w.	
Wielka Wojna 1914–1918	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1914, 1917, 11 XI 1918	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 28 VI 1914, 28 VII 1914, III 1918	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: VIII 1914, IX 1914, 1916	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1915, VII–VIII 1918	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Augusta von Mackensena, Arthura



	<ul style="list-style-type: none">• postaci: arcyksięcia Franciszka Ferdynanda, Woodrowa Wilsona• bezpośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej• strony walczące i państwa uczestniczące w Wielkiej Wojnie• nowe środki walki użyte w czasie I wojny światowej• konsekwencje I wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: zamach, arcyksiążę, ultimatum, państwa centralne, ententa, alianci, I wojna światowa – Wielka Wojna, okopy, karabiny maszynowe, gazy bojowe, maski przeciwgazowe, czołgi (tanki), U-Booty, okręty podwodne, morale żołnierzy, dezercja, rady żołnierskie, rewolucja, rozejm w Compiègne• dlaczego zabicie arcyksięcia Franciszka Ferdynanda doprowadziło do wybuchu I wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p>	<ul style="list-style-type: none">• postaci: Alfreda von Schlieffena, Helmutha von Moltke, Ferdynanda Focha <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: wojna pozycyjna, wojna błyskawiczna, wojna psychologiczna, nieograniczona wojna podwodna, samoloty rozpoznawcze, samoloty myśliwskie, sterowce, bombowce• na czym polegała wojna pozycyjna• dlaczego Włosi przyłączyli się do wojny po stronie ententy• dlaczego USA przystąpiły do I wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować nastawienie Europejczyków do wojny• opisać przemiany w sztuce wojennej w latach 1914–1918	<ul style="list-style-type: none">• postaci: Gawriła Principa, Aleksieja Brusilowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: bitwa nad rzeką Marną, bitwa nad Sommą, bitwa pod Verdun, bitwa pod Ypres, bitwa pod Tannenbergiem, bitwa pod Gorlicami, wojna manewrowa, druga bitwa nad Marną, ofensywa stu dni, wojna totalna, pokój w Brześciu nad Bugiem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić różnicę w charakterze działań zbrojnych na froncie wschodnim i zachodnim• wskazać na mapie przebieg frontów i miejsca największych bitew I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none">• postać: Raymonda Poincare <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: bitwa na półwyspie Gallipoli, operacja desantowa, grypa hiszpanka, reglamentacja żywności, czarny rynek, ferment społeczny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny klęski państw centralnych w I wojnie światowej• scharakteryzować obraz powojennej Europy, uwzględniając sytuację społeczną, polityczną i gospodarczą	Zimmermanna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: eskadra La Fayette’a <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy Wielką Wojnę można uznać za najkrwawszy konflikt w historii i uzasadnić odpowiedź• ocenić, czy słusznie bitwa pod Verdun jest uważana za jedną z największych tragedii w dziejach Francji• przedstawić rolę wojsk złożonych z Afroamerykanów i żołnierzy pochodzących z kolonii w działaniach I wojny światowej
--	---	---	--	--	--



	<ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie strony i państwa walczące w I wojnie światowej• wskazać zwycięzców i pokonanych w Wielkiej Wojnie				
Rewolucje rosyjskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1917• postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina• dwie rewolucje rosyjskie, do których doszło w 1917 r.• rezultat rewolucji lutowej i rewolucji październikowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa, bolszewicy, Piotrogradzka Rada Robotnicza i Żołnierska, Rząd Tymczasowy, dwuwładza, abdykacja, rady (sowieci), Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić przyczyny wybuchu rewolucji lutowej i październikowej• pokazać na mapie zasięg terytorialny ZSRS w 1922 r.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 8 III /23 II 1917, 6/7 XI / 24/25 X 1917, III 1918• postacie: Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: mienszewicy, eserowcy, kadeci, Pałac Zimowy, Armia Czerwona, państwo federacyjne• co doprowadziło do zamordowania mnicha Grigorija Rasputina• dlaczego car Mikołaj II abdykował <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić programy ugrupowań politycznych czasu rewolucji rosyjskich• przedstawić rolę robotników w rewolucji lutowej scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: IV 1917• postać: Lwa Trockiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: tezy kwietniowe, bojówki militarne, Czerwona Gwardia, Rada Komisarzy Ludowych, dekret o pokoju, dekret o ziemi, rozpędzenie konstytuandy, eksport rewolucji, traktat pokojowy w Brześciu nad Bugiem• dlaczego car Mikołaj II zmienił nazwę Petersburg na Piotrogród• co doprowadziło do zamordowania cara Mikołaja II i jego rodziny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jaką rolę w przewrocie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1918–1923 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: dyktatura proletariatu, Mitteleuropa, czwórprzymierze• dlaczego USA zdecydowały o wysłaniu ekspedycji wojskowej do Rosji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować dyktaturę proletariatu• wyjaśnić, jaką rolę w sprawowaniu władzy przez bolszewików odgrywał terror	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy bolszewicy w rzeczywistości byli reprezentantami ludu, oraz uzasadnić odpowiedź• wyjaśnić, cel ekspedycji wojsk amerykańskich w Rosji• omówić znaczenie pokoju brzeskiego dla dalszych losów Rosji



			<p>bolszewickim odegrali Niemcy</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić postulaty zawarte w tezach kwietniowych• wymienić postanowienia dekretu o pokoju i dekretu o ziemi		
Polacy w czasie Wielkiej Wojny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 5 XI 1916, 1917• postaci: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Józefa Hallera, Władysława Sikorskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Thomasa Woodrowa Wilsona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: I Kompania Kadrowa, Komitet Narodowy Polski (KNP), Legiony Polskie, Akt 5 listopada, Armia Polska we Francji, Armia Hallera, 13. punkt orędzia prezydenta USA do Kongresu• dlaczego Polacy wiązali nadzieje na odzyskanie niepodległości z wybuchem Wielkiej Wojny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 6 VIII 1914, 14 VIII 1914• postaci: wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Hansa von Beselera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: odezwa, Legion Puławski, Legion Lubelski, Brygada Strzelców Polskich, I Korpus Polski, Ukraińska Republika Ludowa• dlaczego działania I Kompanii Kadrowej nie spotkały się z poparciem mieszkańców Królestwa Polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić obietnice wielkiego księcia Mikołaja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: VII 1917, I 1918• postaci: Zdzisława Lubomirskiego, Aleksandra Kakowskiego, Józefa Ostrowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Deklaracja praw narodów Rosji, monarchia trialistyczna, Naczelny Komitet Narodowy (NKN), Komenda Legionów, komendant I Brygady, Polska Organizacja Wojskowa (POW), II i III Brygada Legionów Polskich, akt dwóch cesarzy, Rada Regencyjna, generał-gubernator, Polnische Wehrmacht, kryzys	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 3 VI 1918• postać: Józefa Kucharzewskiego• przyczyny, dla których Francja i Wielka Brytania wydały deklarację w sprawie polskiej dopiero w 1918 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: błękitna armia, Kompania Bajończyków, Legia Cudzoziemska, Komitet Narodowy Polski w Lozannie, deklaracja Francji i Wielkiej Brytanii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić znaczenie dla Polaków 13. punktu orędzia prezydenta Wilsona• scharakteryzować	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postaci: Zygmunta Wielopolskiego, Władysława Leopolda Jaworskiego, Leona Bilińskiego, Juliusza Leo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych podczas Wielkiej Wojny z udziałem polskich legionistów• przedstawić rolę Legionów Polskich w działaniach zbrojnych w czasie I wojny światowej• określić straty ludnościowe poniesione przez



	orientacje polityczne Polaków przed wybuchem wojny	<p>Mikołajewicza zawarte w odezwie z sierpnia 1914 r.</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jakie polskie siły polityczne poparły Rosję w 1914 r.• wyjaśnić, jaką rolę miał pełnić Komitet Narodowy Polski powstały w 1914 r.• wymienić polskie formacje, które walczyły u boku Rosji w czasie I wojny światowej• wyjaśnić cel ogłoszenia Aktu 5 listopada oraz scharakteryzować decyzje w nim zawarte	<p>przysięgowy, internowanie co było rzeczywistym celem bolszewików, gdy ogłaszali Deklarację praw narodów Rosji</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, jak doszło do powstania I Kompanii Kadrowej oraz pokazać na mapie jej szlak bojowy• ocenić decyzję Józefa Piłsudskiego, która doprowadziła do kryzysu przysięgowego	<p>stanowiska mocarstw wobec sprawy polskiej w latach 1914–1918</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić trudności, z jakimi musieli się borykać mieszkańcy ziem polskich zniszczonych w czasie I wojny światowej	Polaków w czasie I wojny światowej
Koniec wojny i ład wersalski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1919• postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd George’a, Georges’a Clemenceau• postanowienia traktatu wersalskiego• państwa, których politycy tworzyli tzw. Wielką Czwórkę• nowe państwa powstałe po I wojnie światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: pacyfizm, konferencja pokojowa w	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: I 1919, 28 VI 1919• postać: Vottoria Emanuele’a Orlando <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Republika Weimarska, Wielka Czwórka, zasada samostanowienia narodów, rewizjonizm, Zagłębie Saary, mały traktat wersalski, terytoria mandatowe, nowy układ geopolityczny, ład wersalski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1922, 1925 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: układ w Rapallo, układ w Locarno, pakt reński, Eupen, Malmédy, Szlezwik, Królestwo Serbów, Chorwatów, Słoweńców (SHS)• przyczyny popularności idei pacyfistycznych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1921–1922 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Republika Turecka• dlaczego Liga Narodów nie spełniła pokładanych w niej nadziei• dlaczego układ w Rapallo stanowił zagrożenie dla ładu wersalskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować znaczenie paktu	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy do konferencji paryskiej można odnieść stwierdzenie, że nieobecni nie mają racji, a silniejszy może więcej, oraz uzasadnić odpowiedź• wyjaśnić, czym był mały traktat wersalski• wyjaśnić, dlaczego o traktacie pokojowym podpisanym w Wersalu mówiono, że



	<p>Paryżu, plebiscyty, Liga Narodów, traktat wersalski, Wolne Miasto Gdańsk, strefa zdemilitaryzowana, reparacje wojenne</p> <ul style="list-style-type: none">• cel utworzenia Ligi Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić postanowienia traktatu wersalskiego• wymienić główne postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Niemiec	<ul style="list-style-type: none">• przyczyny rozpadu Austro-Węgier• przyczyny powstania Republiki Weimarskiej• przyczyny utraty pozycji światowych liderów przez Wielką Brytanię i Francję• dlaczego delegacja Rosji nie została zaproszona na konferencję paryską• zasady systemu bezpieczeństwa postulowane przez prezydenta Wilsona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego postanowienia traktatu wersalskiego miały dla Niemiec istotne konsekwencje gospodarcze• wskazać na mapie nowe państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro-Węgier• wskazać na mapie nowe państwa, które powstały z ziem Cesarstwa Rosyjskiego	<ul style="list-style-type: none">• dlaczego I wojna światowa wpłynęła na emancypację kobiet• przyczyny decyzji o przeprowadzeniu plebiscytu na danym obszarze• różnicę w stanowisku Francji i Wielkiej Brytanii w stosunku do Niemiec na konferencji paryskiej• cel podpisania tzw. małego traktatu wersalskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, czym był system wersalski i jakie miał znaczenie dla polityki międzynarodowej• przedstawić zmiany na mapie politycznej świata po I wojnie światowej	reńskiego dla pokoju w Europie	„stworzył nową wojnę”
--	--	---	--	--------------------------------	-----------------------



Gospodarka w dwudziestoleciu międzywojennym	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1929• postać: Franklina Delano Roosevelta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: system kartkowy, inflacja, hiperinflacja, akcje, giełda, wielki kryzys, bezrobocie, koniunktura gospodarcza, ustawodawstwo socjalne, New Deal• jakie działania państwa przyczyniają się do wzrostu inflacji• dlaczego skutki kryzysu, który rozpoczął się w USA, szybko odczuły państwa europejskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1933, 1935• postać: Henry’ego Forda <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: nadprodukcja, spekulacje, krach na giełdzie w Nowym Jorku, „czarny czwartek”, nożyce cen• dlaczego Stany Zjednoczone stały się najsilniejszą gospodarką świata po I wojnie światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać sytuację społeczno-gospodarczą na świecie po Wielkiej Wojnie• omówić przebieg „czarnego czwartku”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 24 X 1929• postać: Ala Capone <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: prohibicja, interwencjonizm• dlaczego prohibicja przyczyniła się do wzrostu przestępczości zorganizowanej• dlaczego dochodziło do licznych samobójstw właścicieli firm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić dobre i złe strony wprowadzenia prohibicji przez władze amerykańskie• omówić przebieg „czarnego czwartku”• scharakteryzować założenia planu New Deal	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Johna Maynarda Keynesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: pauperyzacja, stopa bezrobocia, neomerkantylizm, ceny dumpingowe, „wioski Hoovera”• dlaczego państwa zaczęły stosować politykę neomerkantylną• dlaczego załamanie gospodarcze doprowadziło do kryzysu demokracji parlamentarnej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić przebieg wielkiego kryzysu• wyjaśnić, w jaki sposób New Deal przyczynił się do wyjścia USA z zapaści gospodarczej	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić społeczne i polityczne skutki wielkiego kryzysu gospodarczego na świecie
--	---	--	--	---	--



Faszyzm we Włoszech	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1922• postać: Benita Mussoliniego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: demagog, populizm, rządy autokratyczne (autorytarne), faszyzm, marsz czarnych koszul, marsz na Rzym, dyktator, wódz – duce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić przyczyny odejścia części państw europejskich od demokratycznego modelu władzy• wymienić główne założenia doktryny faszystowskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1921, 1925,• postać: Giacomina Matteottiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Narodowa Partia Faszystowska (PNF), mactwa, państwo totalitarne, Wielka Rada Faszystowska• dlaczego faszyci po przejęciu władzy wprowadzili program robót publicznych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować drogę Benita Mussoliniego do władzy• podać główne cele polityki włoskiej po przejęciu władzy przez faszystów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1923• postać: Wiktora Emanuela III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Milicja Faszystowska, kult wodza (kult jednostki), Balilla <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić politykę wewnętrzną faszystowskich Włoch• wyjaśnić, dlaczego faszystom zależało na tym, aby mieć wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1929 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „ukradzione zwycięstwo”, pakt laterański, Państwo Watykańskie, eksterytorialność, konkordat <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, na czym polegał fenomen popularności i kultu Mussoliniego we Włoszech• przedstawić pozycję Kościoła katolickiego w państwie włoskim• scharakteryzować politykę faszystowskich Włoch względem Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Gabriela d’Annunzio <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• zinterpretować wypowiedź Gabriela d’Annunzio, o ukradzionym (Włochom) zwycięstwie”• wymienić czynniki, które umożliwiły przejęcie władzy dyktatorom w Europie
Nazizm. Niemcy Hitlera	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1920, 1933• postać: Adolfa Hitlera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotnicza (NSDAP), narodowy socjalizm,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1919, 1923, 1925, 1926, 1929• postacie: Wilhelma II, Ericha Ludendorffa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Republika Weimarska, rewizja traktatu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1934, 1935• postacie: Gustava Stresemanna, Ernsta Röhmema <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Oddziały Szturmowe (SA),	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1938• postacie: Josepha Goebbelsa, Paula von Hindenburga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Hitlerjugend, Związek Niemieckich	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić model społeczeństwa i narodu, jaki propagowali naziści• rozstrzygnąć, czy istnieje związek między wzrostem popularności



	<p>nazizm, rasizm, III Rzesza, państwo totalitarne, kanclerz, Führer, antysemityzm, obozy koncentracyjne, Tajna Policja – Gestapo, propaganda, indoktrynacja</p> <ul style="list-style-type: none">na jakich działaniach włoskich faszystów wzorował się Hitler, organizując pucz w Monachium <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić cechy państwa totalitarnego na przykładzie III Rzeszy	<p>wersalskiego, hiperinflacja, reforma walutowa, okupacja Zagłębia Ruhry, traktat w Locarno, Liga Narodów, pucz w Monachium, <i>Mein Kampf</i>, Oddziały Ochronne (SS)</p> <ul style="list-style-type: none">o czym świadczyło przystąpienie Niemiec do Ligi Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, w jakich okolicznościach Adolf Hitler doszedł do władzyomówić główne założenia ideologii nazistowskiej zawarte w <i>Mein Kampf</i>	<p>„nadludzie”, „rasa panów”, „przestrzeń życiowa”, Reichstag, delegalizacja, noc długich noży, ustawy norymberskie</p> <ul style="list-style-type: none">wpływ problemów gospodarczych Republiki Weimarskiej na wzrost popularności partii prawicowychjak Hitler wykorzystał politycznie podpalenie Reichstaguprzyczyny zorganizowania nocy długich noży <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">ocenić politykę kanclerza Gustava Stresemannaprzedstawić drogę Adolfa Hitlera do władzy	<p>Dziewcząt, <i>gleichschaltung</i>, Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy, aryżacja, pogrom, „noc kryształowa”</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">opisać sytuację w Niemczech po Wielkiej Wojnieomówić wpływ partii nazistowskiej na życie społeczne w Niemczechomów politykę nazistów wobec Żydówprzedstawić rolę propagandy w działaniach nazistówwyjaśnić, dlaczego naziści kładli duży nacisk na wychowanie dzieci i młodzieży w duchu narodowego socjalizmu	<p>NSDAP w Niemczech a kryzysem gospodarczym, oraz uzasadnić odpowiedź</p>
--	---	--	---	---	--



Komunizm w ZSRS	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1922, 1924, 1939• postacie: Józefa Stalina, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS), komunista, Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych (NKWD), kolektywizacja rolnictwa, sowchozy, kołchozy, kułak, Wielki Głód <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować ustrój ZSRS	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1921• postacie: Aleksieja Stachanowa, Wiaczesława Mołotowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: walka klasowa, Czeka – policja polityczna, Państwowy Zarząd Polityczny (GPU), komunizm wojenny, dekret o ziemi, nacjonalizacja, Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP), gospodarka komunistyczna, upaństwowienie środków produkcji, gospodarka planowa• czym charakteryzowała się gospodarka komunistyczna• dlaczego wielki nacisk kładziono na rozwój przemysłu ciężkiego, w tym zbrojeniowego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• porównać politykę gospodarczą państwa radzieckiego w okresie komunizmu wojennego i NEP-u• wyjaśnić, dlaczego Józef	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1930, 1932–1933, 1936, 1937–1938• postacie: Gienricha Jagody, Nikołaja Jeżowa, Aleksandra Sołżenicyna, Siergieja Kirowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Rada Komisarzy Ludowych, Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików) WKP(b), wielka czystka, procesy pokazowe, operacja polska, łagry, Gułag – Główny Zarząd Poprawczych Obozów, Archipelag Gułag• jaką rolę pełnił Gułag• pretekst, który posłużył Stalinowi do rozpoczęcia wielkiej czystki cel, któremu służyły procesy pokazowe• dlaczego kolektywizacja rolnictwa doprowadziła do śmierci milionów ludzi• przyczyny Wielkiego Głodu na Ukrainie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1934, 1935, 23 VIII 1939• postacie: Michaiła Tuchaczewskiego, Iwana Majskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: pieriedyszka, propaganda, ruch stachanowski, inwigilacja, paszporty wewnętrzne, indoktrynacja ideologiczna, ateizacja społeczeństwa, socrealizm, dwustronne układy, układ o nieagresji, pakt Ribbentrop–Mołotow• cele ruchu stachanowskiego• dlaczego władze ZSRS walczyły z Cerkwią prawosławną <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić politykę zagraniczną ZSRS wymienić elementy polityki komunistów, które wskazują, że ZSRS był państwem totalitarnym	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Andrieja Wyszyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Kanał Białomorsko-Bałtycki, „człowiek sowiecki” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać zmiany w życiu społecznym i gospodarczym w ZSRS w latach 1922–1939• ocenić działalność Feliksa Dzierżyńskiego w ZSRS
------------------------	---	--	---	---	--



		<ul style="list-style-type: none">Stalin zwalczał Lwa Trockiego oraz w jaki sposób go pokonał	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dlaczego polityka gospodarcza ZSRS po dojściu Józefa Stalina do władzy spotykała się z negatywnym nastawieniem społeczeństwaomówić politykę władz sowieckich wobec chłopów ukraińskich w latach 1932–1933wyjaśnić cel i przedstawić rezultaty operacji polskiej	<ul style="list-style-type: none">wymienić postanowienia układu o nieagresji między ZSRS i III Rzesząwymienić główne cechy socrealizmuwyjaśnić sposoby walki z konkurentami politycznymi, które stosował Stalin	
--	--	---	--	--	--



Na drodze do II wojny światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: III 1938, IX 1938, 23 VIII 1939• postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Neville'a Chamberlaina, Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Wehrmacht, Linia Maginota, polityka appeasementu, konferencja w Monachium, Kraj Sudecki, układ monachijski, rozbiór Czechosłowacji, niemiecko-sowiecki układ o nieagresji, pakt Ribbentrop-Mołotow, tajny protokół, upadek systemu wersalskiego, eksterytorialna autostrada, Wolne Miasto Gdańsk <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić uczestników i przedstawić postanowienia konferencji w Monachium• wymienić żądania III Rzeszy wysuwane pod adresem Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1936, III 1938, IX 1938, III 1939• postać: Édouarda Daladiera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: remilitaryzacja Nadrenii, Anschluss, Zaolzie, Protektorat Czech i Moraw, Ruś Zakarpaska, Słowacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić, jak doszło do zaboru Austrii przez III Rzeszę• wyjaśnić, jak doszło do rozbioru Czechosłowacji• omówić postanowienia zawarte w tajnym protokole paktu Ribbentrop-Mołotow• wyjaśnić, na czym polegała polityka appeasementu prowadzona przez mocarstwa zachodnie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1936–1939, 1937 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: oś Berlin–Rzym, pakt antykominternowski, oś Berlin–Rzym–Tokio, pakt stalowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić znaczenie osi Berlin–Rzym–Tokio dla polityki międzynarodowej• wskazać na mapie główne punkty zapalne europejskiej polityki w latach 1933–1939	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1931, 1933, 1935• postacie: cesarza Hirohito <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić wydarzenia, które w drugiej połowie lat 30. mogły świadczyć o tym, że świat podąża w kierunku nowej wojny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Konrada Henleina, Edvarda Beneša <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować ekspansywną politykę III Rzeszy w latach 30. XX w.
Nauka i kultura w dwudziestoleciu międzywojennym	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Henry'ego Forda, Aleksandra Fleminga, Ludwika Hirszfelda, Alberta	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1928• postacie: Bertolta Brechta, Władimira Majakowskiego,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1927 postacie: Coco Chanel, Charliego Chaplina, Poli Negri,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1937• postacie: Freda Astaire'a, Tamary Łempickiej,	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Izaaka Babla, Béli Bartóka <p>Uczeń potrafi:</p>



	<p>Einsteina, Irène JoliotCurie, Jeana Frédérica Joliot-Curie, Tomasza Manna, Alberta Camusa Michaiła Bułhakowa, Salvadora Dalego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: laicyzacja, konsumpcjonizm, kryzys wartości, relatywizm moralny, masowa produkcja, międzykontynentalne linie pasażerskie, transatlantyki, radar, elektryfikacja, hydroelektrownie, radioodbiorniki, telewizja, insulina, antybiotyki, penicylina, grupy krwi, przetaczanie krwi, komiksy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić rozwój nowych środków transportu w dwudziestoleciu międzywojennym• wymienić główne osiągnięcia nauki i techniki w dwudziestoleciu międzywojennym	<p>George'a Gershwin, Jaroslava Haška, Ericha Marii Remarque'a</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: zeppelin, sonary aktywne, teoria kwantowa, sztuczna promieniotwórczość, modernizm, jazz, kultura masowa• wpływ Wielkiej Wojny na kulturę• dlaczego jazz zdobył popularność <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić zmiany, które zaszły w medycynie w dwudziestoleciu międzywojennym	<p>Greta Garbo, Marlene Dietrich, Charlesa Lindbergha, Borysa Pasternaka, Siergieja Prokofiewa</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: kubizm, ekspresjonizm, futurizm, abstrakcjonizm, konstruktywizm, dadaizm, surrealizm, stolica mody, muzyka symfoniczna• wpływ emancypacji kobiet na zmiany w modzie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić zmiany w modzie dwudziestolecia międzywojennego• wymienić nowe kierunki w sztuce dwudziestolecia międzywojennego i ich twórców	<p>Zygmunta Freuda, Igora Strawińskiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić wpływ rozwoju radia i telewizji na przekaz informacji w dwudziestoleciu międzywojennym• opisać wpływ kultury masowej na życie społeczne• przedstawić przemiany zachodzące w kinematografii w latach 20. i 30. XX w.• wymienić kierunek w architekturze, który dominował w dwudziestoleciu międzywojennym, i go scharakteryzować	<ul style="list-style-type: none">• opisać, jak zmienił się krajobraz miast w okresie dwudziestolecia międzywojennego• wyjaśnić, na czym polegał wpływ nowych technologii – fotografii i filmu – na rozwój sztuki awangardowej
--	--	--	---	--	---



VI. II Rzeczpospolita

Odrodzenie się Polski w 1918 r.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 11 XI 1918• postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfantego, Wincentego Witosa• ojców i matki polskiej niepodległości <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Rada Regencyjna, manifest, polskie ośrodki lokalnej władzy, Komitet Narodowy Polski (KNP), powstanie wielkopolskie, rząd koalicyjny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego• wyjaśnić, dlaczego 11 XI 1918 r. uznano za początek II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 10 XI 1918, 17 XI 1918, 22 XI 1918• postaci: Jędrzeja Moraczewskiego, Aleksandry Szczercińskiej (Piłsudskiej)• kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego, Polska Komisja Likwidacyjna, Orlęta Lwowskie, pierwszy polski centralny ośrodek władzy, Tymczasowy Naczelnik Państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać proces kształtowania się lokalnych ośrodków polskich władz przed 11 XI 1918 r.• przedstawić proces powstawania polskich władz centralnych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1 XI 1918, 7 XI 1918, 27 XII 1918• postaci: Franciszka Ratajczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Herberta Hoovera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, dwuwładza, Naczelną Radę Ludową• dlaczego doszło do walk na terenie Galicji Wschodniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić wizję Polski opisaną w manifestie Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej• omówić rolę Komitetu Narodowego Polskiego w procesie tworzenia się niepodległego państwa polskiego• przedstawić przyczyny, przebieg i skutki powstania wielkopolskiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: I 1919 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• dlaczego Józef Piłsudski uznał, że mimo różnicy poglądów powinien porozumieć się z Romanem Dmowskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić cel wystania przez Józefa Piłsudskiego telegramu informującego o powstaniu państwa polskiego do państw ententy• wyjaśnić, jakie korzyści w polityce wewnętrznej i zagranicznej przyniosło objęcie funkcji premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego• scharakteryzować udział Józefa Piłsudskiego w kształtowanie się niepodległego państwa polskiego	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do odrodzenia się państwa polskiego• omówić rolę Orląt Lwowskich w budowie polskiego patriotyzmu w dwudziestoleciu międzywojennym• omówić, w jaki sposób była kultywowana pamięć o powstańcach wielkopolskich w II Rzeczypospolitej
--	---	---	--	--	--



		<ul style="list-style-type: none">przedstawić program reform rządu Jędrzeja Moraczewskiego			
Kształtowanie się północnozachodniej i południowej granicy Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1919, 1920, 1921postać: Wojciecha Korfantegorezultaty plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu, Górnym Śląskuprzyczyny wybuchu powstań śląskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: traktat wersalski, plebiscyty, Warmia, Mazury, Powiśle, pierwsze powstanie śląskie, strajk, drugie powstanie śląskie, Górny Śląsk, trzecie powstanie śląskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">przedstawić decyzje traktatu wersalskiego dotyczące granic Polskiwskazać na mapie obszary, na których zgodnie z decyzjami traktatu wersalskiego miały się odbyć plebiscytywymienić przyczyny i konsekwencje trzech powstań śląskich	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: II 1920, VII 1920postać: Józefa Hallera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Pomorze Wschodnie, zaślubiny z morzemprzyczyny różnicy w opiniach Francji i Wielkiej Brytanii na temat przyszłości Górnego Śląska po Wielkiej Wojniesytuację społeczno-gospodarczą na Górnym Śląskuznaczenie Górnego Śląska dla gospodarki polskiej i niemieckiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować stanowisko Francji i Wielkiej Brytanii wobec terenów spornych między Polską i Niemcami na konferencji w Paryżuwyjaśnić, dlaczego zorganizowano	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: VIII 1919, VIII 1920, III 1921, V–VII 1921postać: Stanisława Szeptyckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: komisarz plebiscytowy, komisariaty plebiscytowe, wojska alianckie, rejencja opolska, bitwa o Górę św. Anny, Rada Ligi Narodów, pociągi pancerne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wskazać na mapie zasięg działań zbrojnych w czasie trzech powstań śląskichprzedstawić rolę Wojciecha Korfantego w działaniach mających na celu przyłączenie do Polski Górnego Śląskaomówić wyniki plebiscytu na Górnym	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postać: Władysława Grabskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Księstwo Cieszyńskie, Rada Ambasadorów, Spisz, Orawa, konferencja w Spa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, dlaczego Rada Ambasadorów podjęła decyzję o nieprzeprowadzeniu plebiscytu na terenie Śląska Cieszyńskiego i jak ta decyzja wpłynęła na stosunki Polski z Czechosłowacją	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić proces kształtowania się granic między Polską a Niemcami i Czechosłowacją po Wielkiej Wojnieocenić skuteczność działań polskich władz państwowych w sprawie plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląskuocenić wpływ powstań śląskich na przebieg granicy z Niemcami



		<p>symboliczne zaślubiny Polski z morzem</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, w jakiej sytuacji międzynarodowej znajdowała się Polska, gdy odbywał się plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu ☐ omówić rezultat plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu	<p>Śląsku i decyzje Rady Ligi Narodów o podziale Górnego Śląska</p> <ul style="list-style-type: none">wskazać na mapie przebieg granicy polsko-niemieckiej na Górnym Śląsku		
Walka o wschodnią granicę Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1920, 1921postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rosja bolszewicka, Bitwa Warszawska, pokój ryski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">omówić koncepcje odbudowy państwa polskiego – inkorporacyjną i federacyjnąomówić postanowienia traktatu ryskiegowskazać na mapie przebieg granicy wschodniej II	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: XI 1918, IV 1920, 13–25 VIII 1920postacie: Symona Petlury, George’a Curzona, Józefa Hallera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: linia Dmowskiego, Ukraińska Republika Ludowa (URL), antyrosyjskie przedmurze, wyprawa kijowska, Cud nad Wisłą, linia Curzonadłaczego Bitwa Warszawska została nazwana przez endecję Cudem nad Wisłą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, jaką rolę w relacjach polsko-	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: X 1920, 18 III 1921postacie: Lucjana Żeligowskiego, Siemiona Budionnego, Michała Tuchaczewskiego, Ignacego Skorupki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Armia Ochotnicza, wojna ojczyźniana, ład wersalsko-ryski, „bunt” Żeligowskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, jak postawa księdza Ignacego Skorupki wpłynęła na polskich żołnierzy w	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">datę: 1922postać: Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Tadeusza Rozwadowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, obrona Zadwórze – polskie Termopile, 18 najważniejszych bitew w dziejach świata, „państwo znikąd”dłaczego obrona Zadwórze nazywana jest polskimi Termopilami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, w jakim celu utworzono Tymczasowy	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postać: Czesława Mączyńskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować proces formowania wschodniej granicy II Rzeczypospolitejrozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Piłsudski dążył do zdobycia Wilna z osobistych pobudek, oraz uzasadnić odpowiedź



	Rzeczpospolitej ustalonej na mocy traktatu ryskiego	ukraińskich odegrał pakt Piłsudski–Petlura <ul style="list-style-type: none">opisać przebieg wojny polsko-bolszewickiejwyjaśnić znaczenie wyprawy kijowskiej dla przebiegu wojny polsko-bolszewickiejwskazać na mapie przebieg tzw. linii Curzona i wyjaśnić, jak została ona wytyczona	czasie bitwy pod Ossowem <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, w jakich okolicznościach została przyłączona do Polski Wileńszczyznawyjaśnić, jaki wpływ na relacje polsko-litewskie wywarły działania gen. Lucjana Żeligowskiego	Komitet Rewolucyjny Polski w Białymstoku <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować ostateczny przebieg granic II Rzeczypospolitej (stan z 1922 r.)wymienić państwa, z którymi graniczyła II Rzeczypospolita, i wyjaśnić, z którymi z nich Polska miała przyjazne stosunki	
Kształtowanie się ustroju II Rzeczypospolitej	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 1918, 17 III 1921, 1922postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Gabriela Narutowicza Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Sejm Ustawodawczy, Tymczasowy Naczelnik Państwa, ordynacja wyborcza, wybory pięcioprzymiotnikowe: równe, powszechne, tajne, proporcjonalne, bezpośrednie, prawa wyborcze kobiet, Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa, władza ustawodawcza, władza wykonawcza, władza sądownicza, prezydent, sejm,	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 26 I 1919, 20 II 1919postać: Stanisława Wojciechowskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: mandat poselski, jednoizbowy sejm, mała konstytucja, Komisja Konstytucyjna, Zgromadzenie Narodowe, marszałek Polski, odpowiedzialność parlamentarna, wotum nieufności, zaprzysiężenie, mord polityczny, reforma skarbowo i walutowa Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">omówić ordynację wyborczą do Sejmu Ustawodawczego	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">daty: 9 XII 1922, 16 XII 1922postacie: Władysława Grabskiego, Wincentego Witosa, Władysława Sikorskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: Stronnictwo Chrześcijańsko-Narodowe (chadecja), blok polityczny, Chrześcijański Związek Jedności Narodowej (Chjena), PSL-Piast, PPS, PSL-Wyzwolenie, Związek Proletariatu Miast i Wsi <ul style="list-style-type: none">dłaczego Józef Piłsudski nie chciał kandydować na stanowisko	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">datę: V 1923postacie: Maurycego Zamoyskiego, Eligiusza Niewiadomskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">pojęcia: pakt lanckoroński, rząd Chjeno-Piasta, rząd fachowców Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić okoliczności, w których został zamordowany pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Gabriel Narutowiczwyjaśnić, jakie czynniki wpłynęły na wybór Stanisława	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">postacie: Zofii Moraczewskiej, Ireny Kosmowskiej, Gabrieli Balickiej Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować życie parlamentarne II Rzeczypospolitej w pierwszych latach jej istnienia



	<p>senat, kadencja, inicjatywa ustawodawcza, projekty ustaw</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienić najważniejsze prawa i obowiązki obywateli II Rzeczypospolitej zapisane w konstytucji marcowejwymienić organy władzy państwowej w świetle konstytucji marcowej	<ul style="list-style-type: none">wyjaśnić, na jakich zasadach opierał się ustrój II Rzeczypospolitej w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległościwymienić uprawnienia, które przysługiwały Naczelnikowi Państwaomówić znaczenie małej konstytucji dla ustroju II Rzeczypospolitej	<p>prezydenta Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none">przyczyny ataków politycznych na Gabriela Narutowicza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">porównać kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa i Naczelnika Państwawyjaśnić, jakie kwestie wywoływały najwięcej sporów w trakcie pracy Komisji Konstytucyjnejprzedstawić założenia ustrojowe państwa polskiego w świetle konstytucji marcowejwymienić najważniejsze partie i ugrupowania kandydujące do sejmu w listopadzie 1922 r. i scharakteryzować ich programy	<p>Wojciechowskiego na prezydenta</p> <ul style="list-style-type: none">wyjaśnić cel zawarcia paktu lanckorońskiegowyjaśnić zadania, które stanęły przed rządem fachowców powołanym w 1924 r.	
<p>Przewrót majowy 1926 r. i rządy sanacji</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1926, 1935postacie: Józefa Piłsudskiego, Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Mościckiego, Romana	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: XI 1925, 12–15 V 1926, VIII 1926, 23 IV 1935postacie: Lucjana Żeligowskiego, Macieja Rataja, Kazimierza Bartła, Edwarda Rydza-Śmigłego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1930, 12 V 1935postacie: Józefa Malczewskiego, Tadeusza Rozwadowskiego, Walerego Sławka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">daty: 1936, 1937postacie: Włodzimierza Zagórskiego, Kazimierza Bagińskiego, Adama Ciołkosza, Hermana	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">postacie: Bronisława Pierackiego, Kazimierza Świtalskiego <p>Uczeń potrafi:</p>



	<p>Dmowskiego, Wojciecha Korfanteo, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Hallera</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: kryzys demokracji parlamentarnej, piłsudczycy, zamach stanu, przewrót majowy, bratobójcza walka, konstytucja kwietniowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wymienić przyczyny przewrotu majowego• wymienić zasady ustrojowe państwa zawarte w konstytucji kwietniowej	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: partyjniactwo, rząd koalicji ChjenoPiasta, zamaskowana dyktatura, nowela sierpniowa, Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych (GISZ), sanacja – nieformalny obóz polityczny, opozycja, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR), pułkownicy, fałszerstwa wyborcze, bezwzględna większość, legalizacja rządów autokratycznych• dlaczego PPS poparła przewrót majowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać przyczyny wycofania się Józefa Piłsudskiego z życia politycznego• wymienić decyzje zawarte w tzw. noweli sierpniowej• scharakteryzować ustrój Rzeczypospolitej w świetle konstytucji kwietniowej	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Centrolew, proces brzeski, „cuda nad urną”, wybory brzeskie, brutalizacja życia politycznego, obóz odosobnienia dla więźniów politycznych w Berezie Kartuskiej, cenzura przewencyjna, dekompozycja obozu piłsudczyków, reelekcja, obóz belwederski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, w jakim celu Piłsudski wskazał Ignacego Mościckiego jako kandydata na prezydenta• omówić politykę wewnętrzną obozu sanacji po przewrocie majowym• wymienić partie, które utworzyły Centrolew• wskazać działania sanacji, które podczas wyborów brzeskich świadczyły o autorytarnym charakterze władzy w Polsce	<p>Liebermana, Adama Koca</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), Obóz Zjednoczenia Narodowego – tzw. Ozon <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować dekompozycję obozu sanacji po śmierci Piłsudskiego• omówić proces konsolidacji opozycji w latach 30. XX w.	<ul style="list-style-type: none">• zabrać głos w dyskusji: „Józef Piłsudski – wzór cnót patriotycznych, genialny wódz i mąż stanu czy bezwzględny autokrata?”
--	--	---	---	---	--



Polska polityka zagraniczna Temat z zakresu rozszerzonego	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• datę: 1939• postacie: Józefa Piłsudskiego, Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: polityka równowagi, polityka równych odległości, pakt o nieagresji z ZSRS, rewizjonistyczne plany Niemiec, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy, ultimatum, polsko-brytyjski układ sojuszniczy, „korytarz”, żądania niemieckie Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, czym była polityka równowagi i równych odległości• wymienić żądania niemieckie wobec Polski	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1932, 1934, 1938 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: jawna deklaracja o przyjaźni, tajny układ polityczny, konwencja wojskowa, składnica broni, placówka wojskowa, strategia defensywna, Zaolzie, „szakal Europy”, traktat w Locarno, gwarancja nienaruszalności granic, parafowanie, wypowiedzenie deklaracji o niestosowaniu przemocy Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• wymienić główne postanowienia paktu o nieagresji między Polską a ZSRS• omówić założenia polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1921, 1925 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: „bękart traktatu wersalskiego”, państwo sezonowe, koncepcja międzymorza, dwustronny pakt polityczny i wojskowy, sygnatariusze, zamrożone relacje, wojna celna• cel koncepcji międzymorza i przyczynę niepowodzenia jej realizacji• dlaczego sytuacja polskiej mniejszości narodowej w Niemczech komplikowała stosunki polsko-niemieckie• przyczynę zmiany postawy Berlina wobec Polski w 1933 r. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować międzynarodową pozycję Polski po Wielkiej Wojnie• omówić politykę zagraniczną Polski wobec sąsiadów	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• daty: 1928, 1929, 1933, 5 V 1939 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: pakt Brianda-Kellogga, protokół Litwinowa, wojna prewencyjna, pakt czterech• dlaczego Józef Beck zaprotestował przeciwko paktowi czterech Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić główne sojusze polityczne II Rzeczypospolitej• ocenić decyzję polskiego rządu o zajęciu Zaolzia w 1938 r.	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none">• postać: Aleksandra Skrzyńskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none">• dlaczego francuska strategia defensywna wobec Niemiec wpływała na stosunki polsko-francuskie Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">• przedstawić relacje polsko-francuskie w dwudziestoleciu międzywojennym
--	---	--	---	---	---



Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1922, 1924, 1937–1939• postacie: Władysław Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: port w Gdyni, reforma skarbową, reformę walutową, złoty polski, marka polska, hiperinflacja, Centralny Okręg Przemysłowy (COP), widły rzek Wisły i Sanu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego budowa portu w Gdyni była dla Polski koniecznością• wymienić główne działania i decyzje gospodarcze Władysława Grabskiego i Eugeniusza Kwiatkowskiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1928• postać: Tadeusza Wendy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: Polska A, Polska B, oceaniczna linia pasażerska, tabor kolejowy, Polskie Koleje Państwowe, Polskie Linie Lotnicze LOT, wojna celna z Niemcami, ogólnoświatowy kryzys gospodarczy, bezrobocie, zadłużenie państwa, zapomogi, 4-letni plan inwestycyjny, mniejszości narodowe, państwo wielonarodowe• przyczyny lokalizacji COP <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego umownie kraj dzielono na Polskę A i Polskę B oraz wskazać granicę między tymi strefami• wyjaśnić, dlaczego sejm przyznał nadzwyczajne uprawnienia rządowi kierowanemu przez Władysława Grabskiego• wymienić problemy gospodarcze i społeczne, które były spuścizną	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1926–1933 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: magistrala węglowa, zrównoważenie budżetu, stabilność waluty, zacofanie kultury rolnej, przeludnienie wsi, struktura zatrudnienia, urbanizacja, syjoniści, nastroje antysemickie, deflacja, strajk chłopski, lukstorka, głód ziemi• dlaczego w ramach COP rozwijano przemysł zbrojeniowy• dlaczego wielki kryzys gospodarczy trwał w Polsce dłużej niż w Europie Zachodniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać przebieg wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce• opisać działania państwa służące walce z wielkim kryzysem gospodarczym• wymienić gałęzie przemysłu rozwijane w	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postacie: Tadeusza Hołówni, Bronisława Pierackiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: getto ławkowe, <i>numerus clausus</i>, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), pacyfikacja ukraińskich wsi, 15letni plan rozbudowy Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• opisać etapy planu 15-letniego• opisać strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej• opisać reformy i inwestycje gospodarcze podejmowane przez państwo polskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego• ocenić zróżnicowanie poziomu urbanizacji na obszarze Polski i opisać jego przyczyny• wyjaśnić, jakie znaczenie dla polskiej gospodarki miały	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Henryka Józefowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: jidysz, asymilacja, polonizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• przedstawić główne problemy gospodarcze Polski w latach 1918–1939• rozstrzygnąć, czy słusznie złoty polski uznano za jedną z najbardziej stabilnych walut międzywojennej Europy oraz uzasadnić odpowiedź• opisać pozycję mniejszości narodowych w społeczeństwie polskim na przykładzie Żydów i Ukraińców
---	---	--	--	--	---



		<p>zaborów i rezultatem Wielkiej Wojny oraz wojny z bolszewikami</p> <ul style="list-style-type: none">• omówić rozwój transportu w II Rzeczypospolitej• scharakteryzować strukturę społeczną II Rzeczypospolitej• wskazać na mapie obszar COP	<p>II Rzeczypospolitej po 1935 r. oraz ośrodki przemysłowe powstałe w jej granicach</p> <ul style="list-style-type: none">• wskazać na mapie ośrodki gospodarcze i inwestycje powstałe na obszarze COP	<p>działania Władysława Grabskiego i Eugeniusza Kwiatkowskiego</p>	
Nauka i kultura II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1924• postaci: Władysława Stanisława Reymonta, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Stefana Żeromskiego, Marii Dąbrowskiej, Jarosława Iwaszkiewicza, Kazimierza Wierzyńskiego, Antoniego Słonimskiego, Juliana Tuwima, Brunona Schulza, Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Bolesława Leśmiana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: obowiązkowa bezpłatna szkoła powszechna, Literacka Nagroda Nobla, Skamander	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• datę: 1932• postaci: Janusza Jędrzejewicza, Stefana Banacha, Mariana Rejewskiego, Henryka Żygalskiego, Jerzego Różyckiego, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Kazimierzy Iłłakowiczówny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: analfabetyzm, reforma jędrzejewiczowska, trójstopniowość nauczania, lwowska szkoła matematyczna, kryptolog, międzynarodowe ekranizacja powieści, Enigma• rozumie przyczyny zróżnicowania poziomu analfabetyzmu w Polsce dwudziestolecia międzywojennego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1928, 1932• postaci: Rudolfa Weigla, Tadeusza Makowskiego, Jan Cybisa, Władysława Strzebińskiego, Mai Berezowskiej, Franciszka Xawerego Dunikowskiego, Melchiora Wańkowicza, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Jana Kiepury, Haliny Konopackiej, Janusza Kusocińskiego, Stanisławy Walasiewiczówny, Stanisława Marusarza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: tyfus plamisty, Akademia Górnicza, Szkoła Główna Handlowa, Szkoła	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• daty: 1927, 1935• postaci: Stanisława Pigonia, Władysława Konopczyńskiego, Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Adolfa Dymyzy, Maksymiliana Marii Kolbego, Jadwigi Smosarskiej, Hanki Ordonówny, Eugeniusza Bodo <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcia: modernizm, konkursy pianistyczne im. Fryderyka Chopina, międzynarodowe konkursy skrzypcowe im. Henryka Wieniawskiego, Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich, Instytut Radowy w Warszawie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none">• postać: Tadeusza Dołęgi-Mostowicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none">• pojęcie: szkoły dwujęzyczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none">• scharakteryzować system edukacji w Polsce w latach 1918–1939• wyjaśnić cel tworzenia szkół dwujęzycznych



	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">scharakteryzować główne nurty w literaturze polskiej dwudziestolecia międzywojennego i jej reprezentantów	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">omówić reformę jędrzejewiczowskąwymienić twórców lwowskiej szkoły matematycznejwyjaśnić, na czym polegało najważniejsze osiągnięcie polskich kryptologów	Główna Gospodarstwa Wiejskiego, ekspresjonizm, malarstwo abstrakcyjne Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">wymienić uczelnie wyższe w II Rzeczypospolitejomówić osiągnięcia medyczne Rudolfa Weiglawymienić kierunki w sztuce polskiej okresu dwudziestolecia międzywojennego i ich przedstawicieliomówić osiągnięcia polskich sportowców okresu dwudziestolecia międzywojennego	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none">omówić rozwój polskiej kinematografii w dwudziestolecu międzywojennymwyjaśnić, jaki wkład w otwarcie Instytutu Radowego w Warszawie miała Maria Skłodowska-Curie	
--	---	--	---	---	--